

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ Θ' — 30 Σεπτεμβρίου 1912. — ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ *

12**

[Περὶ τοῦ Βατοπεδίου].

Ταῦτα εὐρίσκονται γεγραμμένα ἐν παλαιῷ χειρογράφῳ Παρά-
δεισος τῶν πατέρων καλουμένῳ, σωζομένῳ ἐν Σκήτη τῆς
Ἀγίας Ἀννης καὶ εἰσὶν ἀξιόπιστα.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 862 ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας,
κατ' ἄλλους δὲ ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Ἰσάκου, ὅτε καὶ τὴν Κρή-
την ἐκυρίευσαν οἱ βάρβαροι, κουρσεύοντες ἦλθασιν με φούστας εἰς τὸ
Ἅγιον ὄρος, καὶ τὴν μονὴν ταύτην παντελῶς ἐγύμνωσαν. Ἔσωθεν δὲ
τοῦ νεοῦ φρυγάνων πλῆθος σωρεύσαντες ἐξήψαν πυρκαϊάν, καὶ ἐφθά-
ρη ἡ ἱστορία τῶν ψηφίδων, ἔμεινε δὲ μόνον ἡ ἱστορία τῆς Θεοτόκου
Χαίρε κεχαριτωμένη ἐπάνω τῆς πύλης τοῦ νάρθηκος, καὶ ἐκ πλαγίων
δύο, ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἔσωθεν τοῦ Καθολικοῦ ἄνωθεν τοῦ δεξιοῦ
κίονος ἡ Θεοτόκος, καὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀλώδητα
καθὼς τὴν σήμερον φαίνονται, ὡς καὶ ὁ ἱεράρχης Νικόλαος ἄνω-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ Νέου Ἑλληνομημόνος Τόμ. Θ' σ. 161.

** Περιλαμβάνεται ἐν σ. 13-19 τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ὑπ' ἀριθ. 281 κώδικος
τῆς ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονῆς τοῦ Ἁγίου Πανταλεήμονος, ἐξεγράφη δὲ τῷ 1895 ὑπὸ
τῶν συνοδευόντων με εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. κ. Σωκράτους Κουγέα, Ἄδαμ. Ἄδα-
μαντίου καὶ Βασιλείου Καργαζοῦρη, ἀντιδληθέν ὑπ' ἐμοῦ.

θεν τῆς πόλεως τοῦ ἐκ δεξιῶν παρεκκλησίου αὐτοῦ. Τὴν δὲ χρυσοπάφυλον σκέπην τῆς ἐκκλησίας ἔλαβον οἱ βάρβαροι. Τοὺς δὲ μοναχοὺς οὓς μὲν ἐρόνευσαν καὶ τινες ἐφυγον, οὓς δὲ καὶ ἠγχαλώτισαν, μεθ' ὧν καὶ τὸν φύλακα τοῦ ἁγίου βήματος⁷ ὡς προλαβὼν, λαβὼν τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὴν κτιτορικὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, ἣν προείπομεν, εὐραθείσαν ἐν τῷ φρέατι, ἐρριψεν αὐτὴν τε καὶ τὸν Σταυρὸν ἔσω τοῦ φρέατος τοῦ ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ μίαν λαμπάδα μετ' αὐτῶν ἀναμμένην καὶ ἐσκέπασε τὴν πηγὴν ἐπιτήδεια προμηθεία τῆς Θεοτόκου. Εἶτα ἐξελθὼν τοῦ φυγεῖν συνέλαβον αὐτὸν οἱ βάρβαροι καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς Κρήτην. Μετὰ δὲ χρόνους 70 ἐν ἔτει 932, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Πορφυρογεννητοῦ, υἱοῦ Λέοντος τοῦ Σοφῶ, λυτρωθεὶς⁸ ἔπανήλθεν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἠρώτα τὸν ἠγούμενον περὶ τῆς κτιτορικῆς εἰκόνας. Ὁ δὲ ἠγούμενος ἀγνοῶν, ποιήσαντες εὐχὴν ἠνοιξαν τὸ στόμιον τοῦ φρέατος, καὶ εἶδον θαῦμα παράδοξον, τὴν μὲν ἁγίαν εἰκόνα ἐπάνω τοῦ ὕδατος φερομένην ἄβροχον καὶ ἔμπροσθέν τῆς τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὴν λαμπάδα ἀναμμένην. Ἐξαγαγόντες οὖν τὴν τε εἰκόνα, Σταυρὸν καὶ τὴν λαμπάδα, ἔστησαν εἰς τὸ ἱερὸν σὺνθρονον, ὅπου καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὄραται πανευλαδῶς προσκυνουμένη.

20 Κατόχουν δὲ οἱ μοναχοὶ εἰς τὰ ἐρείπια, ἔχοντες τὸν ναὸν καθὼς ἠδύναντο πενιχρῶς στολισμένον τότε. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 938 τρεῖς ἄρχοντες εὐγενεῖς πλούσιοι, Ἀθανάσιος, Νικόλαος καὶ Ἀντώνιος ἐκ τῆς Ὀρεστιάδος (Ἀδριανουπόλεως) ἤλθον εἰς τὸ ὄρος μονάσαι ποθεύοντες καὶ ἀνεγείραι μονὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐκ βάθρων, ἔχοντες φλωρία ἀνά 3000:9000. Καὶ μαθόντες τὴν φήμην τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου, οἰκοδομοῦντος τότε τὴν Λαύραν, ἐζήτησαν μείναι παρ' αὐτῷ καὶ δοῦναι τὰ χρήματα εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Λαύρας. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς «Ἡ μονὴ αὕτη τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ κτίτορι αὐτῆς ἀνατίθεται· ἀλλ' εἰ βούλεσθε κτίσαι μονὴν, ἴδου ἡ μονὴ τοῦ Βατοπεδίου ἐρείπιον οὕσα.

30 Ἀνακαινίσατε αὐτὴν καὶ ἔχετε τὸν μισθὸν ἐκ θεοῦ». Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἠγάγεν εἰς Βατοπέδιον, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὴν χρεῖαν

7. ὑπὸ κάτω 8. ἐπιτήδεια 12. Μετὰ τὴν λέξιν λυτρωθεὶς ἔπονται ἐν τέλει τῆς σελίδος ὡς σημειώσεις διαγεγραμμένα τὰδε· Ὁ δὲ Νισούσιος οὗτος μετὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἀπῆλθεν εἰς τὴν νῆσον Πάρον, καὶ ἐκρήμνισε τὸν διαβόητον ναὸν Ἑκατονταπυλῖαν ἠκαλούμενον· ὅτι καὶ ἡ ὄσια Θεοκτίστη Λαοβία ἐκρύβη εἰς τὸ δάσος καὶ ἀσκήτευεν.

15. ἀβρόχων 17. ἐζητησαν 21. πενιχρῶς 23. μονῶσαι 24. αὐτῶν
28. ἀνατίθειτε ἢ 30. ἀνακαινήσατε 31. Βατοπαιδίον

τῆς κοσμήσεως. Καὶ λαθόντες ἐνθεον ζῆλον κατέβαλον τὰ χρήματα
 ἃ εἶχον καὶ ἐκόμισαν τὴν μονὴν ὡς ἦτον καὶ πρότερον. Καὶ γενό-
 μενοι μοναχοί. Ὁ μὲν Νικόλαος ἐγένεν ἡγούμενος τῆς μονῆς, καὶ οἱ
 δύο θεαρέτως πολιτευσάμενοι ἐκοιμήθησαν ἐν Κυρίῳ, οἵτινες κείνται
 ἐν τῇ προνάφῃ καὶ εὐορτάζονται || ὡς κτίτορες τῆ ἐξ' Ἀεκεμβρίου. Φυ- ο. 15
 λάττει δὲ ἕκαστε ἡ μονὴ αὕτη ἐκ παραδόσεως νὰ γίνεται παράκλησις 6
 τῆς Θεοτόκου κατὰ πάσαν Δευτέραν ἑσπέρας, καὶ πάσαν Τρίτην νὰ
 γίνεται λειτουργία εἰς καθολικὸν ναὸν χάριν τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἁγίας
 εἰκόνης Βηματαρίσσης. Ὑστερον δὲ ἤλθον οἱ δύο ὄσιοι Συμεὼν καὶ
 Λάσος Σέρβοι καὶ ἡγειραν παρεκλήσια ἐξ, ἀφιέρωσαν δὲ καὶ τὸ 10
 λεγόμενον προσφύριον μετὸν τόπον τοῦ Καλοῦ κάστρου καὶ τῆς Κο-
 μιτίσσης, καὶ ἐφάνησαν ὡς νέοι κτίτορες. Εἶτα, ἐρημωθείσης τῆς μο-
 νῆς παρὰ τοῦ λατινόφρονος Μιχαὴλ βασιλέως καὶ Βέκκου πατριάρχου
 ὡς μὴ εἶχαντες λατινοφρονῆσαι, ἐκαλλώπισαν αὐτὰ Μανουὴλ ὁ Κο-
 μνηγὸς καὶ μάλλον Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος, ὡς φαίνονται εἰς τὰ 15
 χρυσόβουλλά των. Ὁ δὲ Λάζαρος κράτης Σερβίας ἀφιέρωσε τὴν ἁγίαν
 Ζώνην τῆς Θεοτόκου, ἣτις εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Πόλεως ἀπὸ τοῦς
 Λατίνους ἐκοιμήθη ἀπὸ τοῦς καταφυγόντας εἰς Σερβίαν ἄρχοντας
 Ῥωμαίους.

Ὁ δὲ ναὸς οὗτος εἶναι θαυμαστός βρασταζόμενος ἀπὸ τέσσαρας 20
 κίονας πορφυρόχρυσους· ἀνωθεν τῶν δύο εἶναι μετὰ ψιφία ὁ Εὐαγγελι-
 σμὸς, τὸ τέμπλον μετὰ κίονα καὶ μάρμαρα ὠραία· τὸ ἔδαφος μετὰ λαμ-
 πρὰ πορφυρὰ μάρμαρα κατεστρωμένον· ἐξωθεν δὲ εἶναι φιάλη θαυμα-
 στή μετὰ κουδούκλιον ἀνωθεν διπλοῦν ἀνωθεν τῶν κίωνων τοῦ εἶναι
 γλυπτὰ τὰ ὀνόματα τῶν κτιτόρων Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Ἰωάννου 25
 Καντακουζηνοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ματθαίου. Ἡ Τράπεζα σταυροει-
 δῶς μετὰ 24 τραπέζας μαρμαρίνας· τὸ καμπαναρίον μετὰ σκαλούνια 24
 ἕως τὸ πάτωμα κακείθεν ἀνωθεν πατώματα 5, τὸ δὲ καθὲν πάτωμα
 ἔχει σκαλούνια 8. || Ἐσωθεν τοῦ ἁγίου βήματος ἵσταται ἡ θαυμα- σ. 16
 ταυργὸς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου Βηματαρίσσης μετὰ μίγματα εὐώδη συνθε- 30
 μένη, ἵσταμένη ἐπάνω τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου μετὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην λαμ-
 πὰδα ἐνώπιόν τῆς. Ἐκεῖ εἶναι καὶ δύο εἰκόνας τῆς βασιλίσσης Θεο-
 δώρας νινία κληθέντες, κρεμάμενοι ἀνωθεν τοῦ ἡγουμένου· στασιδίου.
 Εὐρίσκεται καὶ σταυρὸς ἐγκόσμημένος μετὰ λίθους καὶ μαργαρίτας καὶ

4. οἵτινες κείνται ἔγραψα : ὧν κείνται 13-14. Κομητίσσης 17. ἄλωσιν
 20. βρασταζόμενος 21. δύο νηρηία 22. μαρμαρα ὠραία 23. πορφυρὰ
 26. Καντακουζινοῦ ἡοῦ 28 (καὶ κατωτέρω πανταχοῦ). ἕως 33. νινία

ἐν κομβολόγιον κεχρυσωμένον θαύμαστόν. Ἀνωθεν τῆς πύλης τοῦ νάρ-
 θηκος ὁ δεσπότης Ἀριστὸς ζωγραφισμένος διὰ ψηφίδων καὶ ὁ Εὐαγ-
 γελισμὸς τῆς Θεοτόκου παραπλησίως. Εἰς δὲ τὸν τοῖχον τοῦ νάρθηκος
 εἶναι βασιλεῖς ἱστορισμένοι κτίτορες τῆς μονῆς μετὰ μουσείου. Ἐξω
 εἰς τὸν μικρὸν νάρθηκα εἶναι ἱστορισμένη ἢ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, τὴν
 ὅποιαν ἕνας διάκονος, θυμωθεὶς κατὰ τοῦ κελλαρίτου πῶς δέν του
 ἔδωσε κρασί καὶ πῆ, ἐκτύπησεν ὡς ἀνόητος εἰς τὸ δεξιὸν μάγουλον
 με μᾶχαιραν πλησίον τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἔθεν ἐξῆλθεν, ὦ τοῦ θαύματος,
 αἷμα πολὺ, καὶ ἔκτοτε τὴν ὀνόμασαν Ἐσφαγμένην τὸ δὲ ἐκχυθὲν
 αἷμα φαίνεται εἰς τὸ πρόσωπον, ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν. Ὁ δὲ ἐλευθέρως
 διάκονος τῆς ὥρας ἔμεινε τυφλὸς, καὶ μετὰ ταῦτα ποιήσας στασίδιον
 ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἐκείνης προσηύχето ἀενάως ἕως τέλους τῆς ζωῆς
 του· εἰς τὸν ὅποιον ἢ εὐσπλαγγνία τῆς Θεοτόκου τοῦ ἐχάρισε πάλιν
 τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ τὸ πταίσμα του ἐσυγχώρησεν. Ἡ χεὶρ
 ὅμως ἔμεινε κατάξηρος. Ἐὰν ἀναλογεῖα τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἀξιοθέατα
 ὧν τὸ μὲν τοῦ δεξιοῦ χοροῦ ἔχει γλυπτὸς τοὺς 24 οἴκους τῆς Θεο-
 τόκου, τὸ δὲ ἄλλο ἔχει πλουμία διάφορα || καὶ ποικίλα με ἱστορίαν.
 Ἐὐδαφὸς τοῦ ναοῦ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν εἶναι μετὰ λαμπρῶν καὶ σπιλ-
 πνοτάτων μαρμάρων. Εἰκόνας ῥωσσοκαὶ κρέμανται εἰς τοὺς χοροὺς
 ὑπὲρ τὰς 100. Δεξιόθεν τοῦ Καθολικοῦ εἶναι παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου
 Νικολάου καὶ ἀριστερόθεν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐνθα εἶναι καὶ μία
 εἰκὼν τῆς Θεοτόκου εἰς μίαν κμαρὰν ἱστορισμένη, ἢ ὅποια ἐφώνησε
 τῆς βασιλίδος μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν. Ἡ δὲ ἱστορία ὡς ἐν συντέμῳ
 εἶναι τοιαύτη. Κατὰ τὸ 382 ἡ βασίλισσα Πλακιδία, γυνὴ Κωνσταντί-
 νου, γαμβροῦ τοῦ Μ. Θεοδοσίου, ἔθετο βουλὴν μετὰ τοῦ ἀνδρός τῆς
 ἐλθεῖν καὶ πρόσκυνησαι τὸ μοναστήριον τοῦτο, ἰδεῖν καὶ τὸν Ἀρκά-
 διον ἀδελφόν τῆς, ὄντα ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ δὴ, ἐρχομένη ἀπὸ
 Ῥώμης διὰ θαλάσσης καὶ φθάσασα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βατοπεδίου
 τὸν λεγόμενον Γυναικειον, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὸν αἰγιαλόν. Οἱ
 δὲ μοναχοὶ τῆς μονῆς ἐξῆλθον εἰς προὔπαντήσιν τῆς καὶ φθάνοντες
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αὐτοὶ μὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν ναόν ἀπὸ τῆς μεγάλης

2. ζωγραφισμένος   4. Μωσίου   6-7. δέν τοῦ ἔδωσε   12. ἀενάως
 14. πταίσμα   χεὶρ   15. ἀναλογεῖα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέν-
 τος ἀναλογία   17. ἔχει   20. δεξιόθεν   21. ἀριστερόθεν   23. Εἰς τὴν
 λέξιν ναόν (α) ἀντιστοιχεῖ ἢ ἐξῆς ὑποσημείωσις: α + ἐν ἄλλοις εὐρίσκειται ὅτι ἡ
 βασίλισ Εὐδοκία γυνὴ τοῦ Μικροῦ Θεοδοσίου ἦτορ καὶ οὐχὶ ὡς ἀνωθεν.
 28. βατοπαιδίου

πύλῃν τοῦ ναοῦ, ἡ δὲ βασίλισσα, εἴτε ἐκ θεοῦ ὀδηγηθεῖσα εἴτε διὰ
 ταπεινώσιν καὶ εὐλάβειαν, δὲν ἠθέλησεν εἰσελθεῖν διὰ τῆς χαλκῆς
 πύλης, ἀλλὰ διὰ τῆς βορεινῆς τῆς πλησίον τῆς πηγῆς. Ὡς δὲ ἔβαλε
 τοιοῦτον σκοπόν, τῆς ἦλθε φωνὴ ἀοράτως πάραυτα λέγουσα αὐτῇ
 «Στήθι καὶ μὴ ὑπάγῃς ἔμπροσθεν, ἵνα μὴ πάθῃς κακόν τι». Ἡ δὲ, ὡς ὁ
 ἤκουσε τὴν τοιαύτην φωνήν, ἔπεσε χαμαὶ ἐκ τοῦ φόβου τῆς καὶ ἤρ-
 ξατο κλαίειν καὶ δέσθαι τοῦ θεοῦ νά τῆς συγχωρήσῃ τὸ πταισίμον
 τῆς τόλμης. Ὁθεν καὶ ἀνήγειρεν ἐκεῖ ναὸν ἕτερον τοῦ Ἁγίου Δημη-
 τρίου. || Εἰς δὲ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἔνθα ἠκούσθη ἡ φωνὴ ὄρισε καὶ
 ἱατόρησάν τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου· καὶ νῦν ἄπτει κανδήλιον ἀκοίμη- 10
 τον ἕως τῆς σήμερον· ἐπονομάζεται δὲ ἡ εἰκὼν Ζωοδόχος. Ἡ δὲ βα-
 σίλισσα, φθάσασα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐδιηγῆθη τοῦ ἀδελφοῦ τῆς
 Ἀρκαδίου τὸ θαῦμα, καὶ πάραυτα ἔστειλε βογήθειαν εἰς τὴν μονὴν καὶ
 ἀψιερῶματα διάφορα καὶ τὸ μετόχιον εἰς τὸ Περιθώριον καὶ τὸ τέ-
 ταρτον μέρος τῆς παραθαλασσίας λίμνης καὶ ἐργαστήρια ὃ εἰς τὸ 15
 Καστέλλι καὶ χρυσοῦ λίτρας 12 καὶ ἀργυρίου 17· τὸ ὅποιον εὐρίσκει-
 ται εἰς τὸν παλαιὸν κώδικα τῆς μονῆς σημειωμένον. Αὐτὸς ὁ Ἀρκα-
 διος ἔστησε καὶ τὴν ὑψηλὴν στήλῃν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν
 νῦν λεγόμενον Γυναικεῖον φόρον.

Ἄνωθεν δὲ τοῦ νάρθηκος εἶναι βιβλιοθήκη, πλουσιωτάτη· εἶναι δὲ 20
 καὶ ἄλλη βιβλιοθήκη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ· ὑποκάτωθεν δὲ τῶν κατη-
 χουμένων ὄραται καὶ ἄλλη μία θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου
 εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Παραμυθίας καλούμενον, ἐπάνωθεν τῆς σκά-
 λας ἀναθαίνοντας δεξιὰ εἰς τὸν τοῖχον ἱστορισμένη· ἡ ὁποία ποτὲ
 ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν τῆς πρὸς τὸν ἡγούμενον, ὃ τοῦ θύματος, καὶ 25
 του ἐφανέρωσε τὴν βουλήν ληστῶν καὶ καταδρομῆν ὅπου ἔμελλον
 ποιῆσαι εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ οὕτως ἔμεινεν ἀνεπηρέαστον, φαίνε-
 ται δὲ καὶ ἕως τὴν σήμερον οὕτω στρεφόμενον τῆς εἰκόνης ταύτης
 πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ ἔμπροσθέν τῆς ἄπτει κανδήλιον ἀκοίμητον καὶ
 λαμπὰς μεγάλῃ εἰς μνήμην τοῦ τοιούτου θαύματος. Ἐπάνωθεν δὲ τοῦ 30
 νάρθηκος εἶναι τὰ κατηχούμενα, καὶ ἀπ' αὐτὰ φαίνεται ἔλος ὁ ναός.
 Ἐχει καὶ ὠρολόγιον μέγα || ἐγγὺς τῶν κατηχουμένων ἐπὶ πύργου σ. 19
 ὑψηλοῦ· πλησίον δὲ τοῦ ὠρολογίου εἶναι ἀραδικῶς παρεκκλήσιον τέσ-
 σαρα. Ἐκτίσθη δὲ καὶ ἐκκλησίαι τῆς ἁγίας Ζώνης ὡς Καθολικὸν με-
 χοροῦς καὶ νοσοκομεῖον νεωστὶ με κελλίαι πολλὰ εἰς τὸ ἀνατολικὸν 35

μέρος ὡς μονῆριον πολυέξοδον. Δεξιόθεν τῆς μονῆς εἶναι ὁ ἀρσανᾶς, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸ κοιμητήριον τῶν πατέρων, τοῦ ὁποῖου ὁ ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐνθα εὐρέθη νεωστὶ κατὰ τὸ 1841 τὸ ἅγιον λείψανον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ μυροβλήτου, βατοπαιδικοῦ ὁσίου, οὗ τὸν βίον συνεγράψατο ὁ παναγιώτατος πατριάρχης Φιλόθεος ἑλληνιστὶ μὲ εὐφράδειαν θαυμάσιον ὡς συμπατριώτου του καὶ λίαν προσφιλεστάτου αὐτοῦ ὄντος, ἀκμάσαντος ἐν ταῖς χρόνις Ἀνδρονίκου Β' καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1340. Πλησίον δὲ τῆς μεγάλης θύρας τοῦ μοναστηρίου εἶναι στέρνα εὐρύχωρος βαθεῖα καὶ κάτωθεν αὐτῆς ὁ μύλος* ἔχει δὲ παρεκκλήσια ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν δεκαπέντε.

13*.

Περιγραφή τῶν ὄσων μονῶν ἀρχαίων μὲν, μὴ σωζομένων δὲ νῦν, ὡς ὅτι αἱ μὲν παντελῶς ἐρημώθησαν ἀπὸ καιρικᾶς περιστάσεις, αἱ δὲ ἠνώθησαν καὶ ὑπετάγησαν ταῖς λοιπαῖς.

[Μονὴ τοῦ Ζυγοῦ].

15 Ἡ πάλαι περίφημος μονὴ τοῦ Ζυγοῦ καλουμένη, ἣ καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας εὐθηνουμένη, ἔξωθεν τῆς ὁποίας εὐρῶν τὸν ἀπλοῦν ἐκείνον γέροντα ἡσυχάζοντα, καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτὸν ὑποτασσόμενος, ἣ καὶ τὰ πρωτεῖα τῆς Λαύρας φέρουσα καὶ ἐν τῷ α' Τυπικῷ τοῦ Ὄρους σημειουμένη. Ἀπὸ καιρικᾶς καταδρομᾶς ἐρημωθείσα, μόλις ἐρείπια τοῦ ναοῦ καὶ ἔγνη τοῦ τείχους αὐτῆς 20 σώζονται εἰς τὸν Ζυγὸν καλούμενον τόπον, παρ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβε, νῦν νομῆ τῶν ζήων τῆς μονῆς Χιλανδαρίου κατήντησε γενέσθαι.

1. μονήριον   δεξιόθεν   4. Μυροβλήτου   [5. βατοπαιδικοῦ   6. εὐφραδίαν
8. Καντακουζινοῦ   10. εὐρύχωρος   Μύλος

* Περιλαμβάνεται ἐν σελ. 173—182 τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ β' ἀριθ. 281 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Πανταλεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τοῦ συνοδευόντός με εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Σωκράτους Κουζέα, ἐν μέρει δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀδμ. Ἀδμμαντίου, ἀντιδληθὲν ὑπ' ἐμοῦ.

15. ἣ καὶ   16. ἀφίξεως   εὐθηνουμένη   17. εὐρῶν   18. ἣ

Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου.

Ἡ μονὴ αὕτη τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου καλουμένη, τοῦ καὶ Ξηροποταμίτου λεγομένου, φαίνεται ἐν τοῖς κώδεξι τῶν Πρακτικῶν ἡσυχαστηρίων, καθὼς ἐν τῇ Λαύρα καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοθέου σώζεται γεγραμμένη, ἔχειτο ἐνθα νῦν ἡ μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου, παρ' οὗ καὶ ὁ ἡ τῆς Ξηροποτάμου μονῆ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαθε καὶ Παῦλος ὁ Ξηροποταμίτης ὁ προφητεύσας περὶ τῆς προόδου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας.

|| Μονὴ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ Πύργου.

σ. 174

Ἡ μονὴ αὕτη τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ Πύργου καλουμένη ἐκτί- 10
σθη πρῶτον παρὰ τοῦ ἁγίου Βασιλείου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης,
μαθητοῦ χρηματίσαντος τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ νέου, ὡς ὀπισθεν εἰς
τὸν Βίον του φαίνεται, τοῦ καὶ ἐν ἁγίοις κατελειγμένου, ὡς ἐν τῇ α'
Φεβρουαρίου φαίνεται ἐν τοῖς Μηναίοις » Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς
ἡμῶν Βασιλείου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης τοῦ ὁμολογητοῦ »· ἡγγω- 15
νίσθη γὰρ κατὰ τῶν Μανιχαίων. Οὗτος, ἐλθὼν εἰς τὸ ὄρος ἡσυχά-
σαι, ἤγειρε τὴν μονὴν ταύτην εἰς τιμὴν καὶ ὄνομα τῆς θείας τοῦ
Χριστοῦ ἀναλήψεως· τὴν δὲ κλήσιν ἔλαθεν ἐκ τοῦ ὀνόματος. Καλεῖ-
ται δὲ καὶ μονὴ τοῦ Πύργου· ὅτι αὐτῆς ἦτον καὶ ὁ νῦν σωζόμενος
πύργος μεσόγειος διὰ τοὺς πειρατὰς εἰς τὸν ἀμπελῶνα Χιλανδαρίου, 20
σφαλερῶς καλούμενος τῆς βρασιλίσσης, ψευδῶς πάντη. Ἠνώθη δὲ με-
τὴν μονὴν Χιλανδαρίου κατὰ τὸ 1251 ἔτος, ὡς φαίνεται εἰς ἀρχαίον
ὀπόμνημα κρίσιμον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ζωγράφου. Ἠνώθη δὲ ἐπὶ Ἀνδρονί-
κου τοῦ Παλαιολόγου 1281· ὕστερον ἀμεληθεῖσα κατερημώθη σχε-
δὸν ἅλη, σωζομένου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναλήψεως καὶ τειχῶν αὐτῆς. 25

9. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Βασιλείου
25. σωζομένου

13. κατηληγμένου 20. μεσόγειος

Μονὴ τοῦ Νεακίτου.

Ἡ μονὴ τοῦ Νεακίτου κεῖται μεταξύ Ζωγράφου καὶ Κασταμονίτου ἔτι· ἢ τὸ διάσημος τὸ πάλαι· ὕστερον ἠνώθη μετὰ τῆς Κασταμονίτου. Ἐν ἡ καὶ γράμματα τοῦ πρώτου τοῦ Ὄρους σώζονται περὶ τῆς τριτάτης ἐνώσεως Θεοφυλάκτου μοναχοῦ, πρώτου τοῦ Ὄρους, τοῦ ἐν τῷ Τυπικῷ τοῦ Ὄρους σημειουμένου. Ὑστερον δὲ ἀμεληθεῖσα ἐρημώθη καὶ αὕτη ὡς ἡ ἄνω· σώζονται δὲ τὰ ἔχνη αὐτῆς μόνον.

|| Μονὴ Ξηροκάστρου.

Ἡ μονὴ τῆς Θεοτόκου ἐν τόπῳ τοῦ Ξηροκάστρου κειμένη· ἀφ' ἧς πολλοὶ λόγιοι καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες εὐρίσκοντι ἐν ταῖς κώδιξιν ὅτι ἐλαμψαν εἰς αὐτήν. Εἰς δὲ ἠγγούμενος αὐτῆς, λαβὼν τὸ σχῆμα παρὰ τοῦ ἠγγουμένου τῆς Λαύρας, ἀφιέρωσεν αὐτήν μετὰ θάνατον εἰς τὴν Ἀλύραν· οὕτως τὸ ἀφιερωτικὸν γράμμα σώζεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ζωγράφου μὲ σίγνα τῶν ὑπογραφῶν, ὡς τὸ εἶδομεν. Ἀπὸ καιρικῆς 15 περιστάσεως ἀφιερῶθη παρὰ τοῦ πρώτου τοῦ Ὄρους εἰς τὴν Λαύραν· οἱ δὲ Λαυριῶται ἠλλαξαν αὐτήν μετὰ τῶν Ζωγραφεῖων, λαβόντες ἀγρόν τινα εἰς Ἱερισσόν, Ἄρμενον καλούμενον. Σώζεται δὲ νῦν τὸ τεῖχος αὐτῆς πλησίον τῆς Γιοδάντζας.

Μονὴ ἑτέρα τοῦ Ξηροκάστρου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἡ μονὴ αὕτη, τοῦ Ξηροκάστρου καὶ αὕτη καλουμένη διὰ τὸ μέρος Ξηροκάστρου καλουμένου τόπου ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς τὴν δεσποτείαν τῶν Ζωγραφεῖων ὑποκειμένη. Ἦς τὸ πρατήριον γράμμα σώζεται ἐν μεμβράνῃς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ζωγράφου κατὰ τὸ ἔτος ρυπη', ὑπόμνημα ἀξιόλογον περιέχον ὑπογραφὰς ἠγγουμένων, Παύλου Ξηροποταμίτου, Κουτλουμουσίου Γαβριὴλ καὶ ἄλλων 25 πολλῶν, τὸ ὅποιον ἐγένεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου Τζιμισχῆ ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 988.

1 (καὶ 2). Νεακίτου
βραν 24. περιέχων

2 (καὶ 3). Κασταμονίτου

14. ἴδομεν

15. ἴδ.

Ε.Υ.Δ. τ.Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ὅρα τὸ τοιοῦτον γράμμα γεγραμμένον ὀπισθεν ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς μονῆς τοῦ Ζωγράφου, ἐν ᾗ πιστοῦνται μοναὶ τινες παλαιαὶ οὔσαι καὶ ὡς νεώτεραι νομιζόμεναι παρὰ τῶν ἐντυχόντων.

Ἡ μονὴ καλουμένη Ἄρκου.

σ. 176

Ἐκείτο πλῆσιον τοῦ Ξηροκάστρου, ὅτι τὸ Ξηρόκαστρον μονὴ δὲν ὦ ἦτον, ἀλλὰ τείχος ξηρόλιθος πρὸς φύλαξιν ὄθεν αἱ πρὸς τὸ τείχος αὐτὸ πλησιάζουσαι μοναὶ Ξηροκάστρου ἐλέγοντο.

Μονὴ τῶν Ἀμαλφινῶν.

Ἡ μονὴ αὕτη ἦτον Ἰταλῶν ἐκ πόλεως Ἀμαλφίνης εἰς καισαρικὸν ἱμῆριον κράτος, ὀρθοδοξούντων τότε, ἔχοντες καὶ πλοῖον μέγα, κο- 10 μίζοντες ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τὰ ἐκ τῆς πατρίδος στελλόμενα σιτηρέσια. Φαίνεται δὲ καὶ εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου, ὅτι προσέφερον εἰς αὐτὸν δῶρον γάρου ἤτοι ἀλμολαχάνων. Ὁ ταύτης ἡγούμενος ὑπεγράφετο Ἰταλιστί. Εἶχασιν δὲ καὶ σκήτην καλλιῶν, τὰ νῦν λεγόμενα Προβάτια· πλὴν Προβάτια Ἰταλιστί ἐκαλεῖτο. Νῦν δὲ, ἐρημω- 15 θείσης τῆς μονῆς ταύτης, σώζονται τὰ ἐρείπια ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου ὡς φρούριον, καὶ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὑπόκειται ὁ τόπος αὐτῆς ἔλος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Λαύρας, Μορφουσοῦ κοινῶς καλούμενος.

Μονὴ τῶν Βουλευτηρίων.

Ἡ μονὴ αὕτη ἦτον ἐνθα νῦν ἡ σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης, παρα- 20 θαλάσσιος οὔσα, ἧς ὁ ἡγούμενος ὁ ὄσιος Γερόντιος. Ἔλαβε δὲ αὐτὴν καὶ ὁ Εὐστράτιος ὁ πρὸ ὀλίγου ἡγουμενεύσας τῆς Λαύρας μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Εἶτα ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ἀναψιφῷ αὐτοῦ Ἀθανασίῳ, περὶ οὗ διάλεξις ἐγένετο μετὰ Παύλου Ξηροποταμίτου. Ἐρημωθείσα δὲ παρὰ τῶν βαρβάρων, ἀνέβησαν οἱ μοναχοὶ αὐτῆς 25 ἐνθα νῦν ἡ σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης.

2. οὔσαι 6. ξηρόλιθος 9. ἦτον 14. ὑπεγράφετο 18. Τὸ Μορ-
φουσοῦ διορθωτέον εἰς Μορφουσοῦ κοινῶς καλουμένης 22. πρὸς

σ. 177

Μονή τοῦ Φιλοπάτορος.

Ἡ μονή αὕτη ἦτον τοῦ μοναχοῦ Φιλοπάτορος, ὅστις καθιέρωσεν αὐτήν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1071 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ Διογένους ἐγένε διένεξις περὶ τῶν ὄριων αὐτῆς. Ἦτον δὲ πρῶτος τοῦ Ὄρους Παῦλος ὁ τῆς τοῦ Χειμάρρου καὶ Ἁγίου Παύλου ἡγεύμενος. Ὅθεν ἐγένε τὸ παρὸν, τὸ ὁποῖον σώζεται εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς ἐνθύμησιν.

Κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα ἐν ἔτει σφθ' 1071 ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαήλ Δούκα, καθολικῆς συνάξεως γενομένης τοῦ Ἁγίου ὄρους, ἠτήσατο ἡμᾶς ὁ μοναχὸς κύρ Θεοδοσίος, καθηγούμενος τῆς λαύρας τοῦ Βατοπεδίου (αἱ μεγάλαι μοναὶ λαύραι κοινῶς ἐκαλοῦντο διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς οἰκούντων μοναχῶν ὅθεν καὶ ἡ τῶν Καρυῶν Λαύρα ἐκαλεῖτο καὶ ἡ τοῦ Βατοπεδίου ὡς καὶ ἡ Λαύρα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἣτις νῦν μεγίστη Λαύρα καλεῖται), τὸν τε εὐλαδέστατον πνευματικὸν Κύριον Παῦλον (τὸ ὄνομα Παύλου συγγέει τὴν ἔννοιαν, καὶ νομίζουσι τινες ὅτι ὁ εἰς καὶ αὐτὸς πρῶτος Παῦλος νὰ εἶναι. Ὅθεν εἰς σαφήνειαν ἄλλος εἶναι ὁ τοῦ Ῥαγκαθῆ, ἄλλος ὁ ἐπὶ Ἀθανασίου, ἄλλος ὁ ἄνωθεν γ' καὶ ἄλλος ὁ τῆς Καλλινίκου μονῆς ἡγεύμενος ὡς ἄνωθεν), πρῶτον τοῦ Ὄρους, τοῦ ἀπελθεῖν μετ' αὐτοῦ καὶ διαχωρίσαι τὰ ὄρια τῆς ὑπ' αὐτοῦ λαύρας Βατοπεδίου, τὸ λεγόμενον μονῶριον τοῦ Ἱεροπάτορος, ὅπερ δέδωκεν αὐτὸς ὁ Ἱε[ρο]πάτωρ τῷ Βατοπεδίῳ. Γενομένων οὖν σὺν αὐτῷ ἐν τῷ τόπῳ, καὶ οἱ μὲν τοῦ Βατοπεδίου διενίσταντο τὸ ἀριστερὸν ὑπάρχειν βυσάκιον, οἱ δὲ τῆς μονῆς Καλλινίκου ἀντέλεγον μὴ αὐτὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἀνερχόμενον δεξιὰ. Ὁ δὲ πρῶτος, διαχωρισμὸν εἰρηνικὸν ἐν ἀλλήλοις σπεύδων, δέδωκε τῷ μοναχῷ Παύλῳ καὶ καθηγούμενῳ τῆς μονῆς τοῦ Καλλινίκου τὴν ἐξουσίαν ἅπασαν τοῦ διαχωρίσαι διὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ οἰκεία ὑπογραφῇ βεβαιωθέν· καὶ ἐπεδόθη τῇ βεβηθείσῃ λαύρᾳ τοῦ Βατοπεδίου.

|| Μηνὶ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγραφεῖσι.

Γραφὴν προτάξει ἡμετέρᾳ χειρὶ Γρηγορίου τοῦ μοναχοῦ τοῦ Ἱερακάρη προεστῶτος, παρουσίᾳ τῶν υπογραψάντων μαρτύρων.

9. Δούκα 10. Κύρ 11-14. Τῶν ἐν παρενθέσει αἱ μεγάλαι καλεῖται προσηγοῖαι. Σημ. 11. λαύραι 13. ἁγίου ἁγίου 15-19. Τῶν ἐν παρενθέσει τὸ ὄνομα—ὡς ἐνθεν προσηγοῖται. Σημ. 16. νομίζουσι τινές 21. μονῶριον

- † Παῦλος μοναχὸς καὶ πρῶτος.
 † Ἰλαρίων μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου.
 † Νικηφόρος μοναχὸς ἡγούμενος τοῦ Βερροιώτου.
 † Νικηφόρος μοναχὸς ὁ Κολετζίης † Σισώης Μ. υπέγραψα.
 † Νικόδημος μοναχὸς καθηγούμενος τοῦ Λουτρακίου. 5
 † Θεόδωρος μοναχὸς ὁ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ξενοφώντος υπέγραψα ἰδίᾳ χειρί.
 † Αντώνιος μοναχὸς ἡγούμενος μονῆς τοῦ Ὀστρακά.
 † Μιχαὴλ μοναχὸς ἡγούμενος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ Δομετίου.
 † Ἰωαννίκιος μοναχὸς ἡγούμενος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Γλωσσίων. 10
 † Νικήτας μοναχὸς ἡγούμενος τοῦ Σαράδαρη.
 † Παῦλος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Καλῶν γερόντων.
 † Δημήτριος μοναχὸς τοῦ Δερματᾶ.
 † Δομέτιος μοναχὸς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος. 15
 † Πέτρος μοναχὸς μονῆς τῶν Κάτω Μονῶν υπέγραψα.
 Τὸ ἄνωθεν ἐγκλητικὸν σώζεται εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἐν ἣ τότε ἦτον ἡγούμενος ὁ ῥηθεὶς Παῦλος ὁ καὶ πρῶτος τοῦ Ὄρους τότε ὑπάρχων.

Μονὴ τοῦ Ἱεροπάτορος.

20

Ἡ δὲ μονὴ τοῦ Ἱεροπάτορος δείκνυται ὅτι ἦτο ἐνθα νῦν τὰ βατοπεδινὰ κελλία, ἀτινα τότε ἦσαν αὐτοδέσποτα μονύδρια, κατὰ καιροὺς ἕμως ἀφιερῶντο εἰς τὰς μεγάλας μονὰς, καὶ ἦσαν ὑποκειμένα εἰς αὐτάς.

Μονὴ τοῦ Φαλακροῦ.

25

Ἡ μονὴ αὕτη εἶναι ὁ πύργος καὶ τείχη φαινόμενα, νῦν ἀγρὸς τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, ἀνωθεν κείμενον Βογοροδίτζης.

σ. 179

|| Μονὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ἡ μονή αὕτη αὔσα τὸ πάλαι ἐρημωθείσα ἔγινε σκήτη, ἢ νῦν βατοπεδίη. Ὁ ναὸς παλαιὸν χτίσμα μὲ τρούλλην ὑψηλὴν καὶ κίονας δ'. Ἐξω ὁμοίως τρούλλη καὶ κίονες δύο ἱστορισμένοι. Ἡ στρωσίς τοῦ ἔδαφους ποικίλη, παλαιὸν ἔργον. Τῆς μονῆς ταύτης ἡγούμενος καὶ ἀρχιμανδρίτης ἐχρημάτισεν Ἰγνάτιος ὄσιος, ποιητὴς τῶν παλαιῶν ἐγκωμίων τοῦ ἀμώμου τοῦ μεγάλου Σάββα *Ἡ ζωὴν ἐν τάφῳ παραφράσιοντα τῶν νῦν ἐν χειρογράφοις Τριωδίοις σωζομένων, ἔχοντα ἐν ἀρχῇ στίχον τοιοῦτον*

10

Αἶτος ὑψιμέδοντος κήδεα Οὐλύμποιο.

Ποίημα Ἰγνατίου ἱερομονάχου ἀρχιμανδρίτου μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου,

τὰ ὅποια μετὰ τὴν τρίτην στάσιν εἰσὶ καὶ ἕτερα πρὸς τὸ *Ζωηφόρε πανένμητε ζώωσόν με μόνῃ ἢ πρόξενος τεκοῦσα ζωῆς τῆς αἰδίου, ἵνα σε μεγαλύνω.*

15

Μονὴ τοῦ Φακηνοῦ.

Ἡ μονή αὕτη ἐρημωθείσα σώζονται τὰ ἔχνη τῆς μὲ πύργον, καλεῖται δὲ Κολλετζίου. Πλησίον αὐτῆς ἦτον καὶ ἡ σκήτη τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν ἣ ἤσκησεν ὁ Ἀγάπιος, ὃν ἔλαβον αἰχμάλωτον οἱ Ἀγαρηνοὶ εἰς Μαγνησίαν, καὶ λυτρωθεὶς διὰ τῆς Θεοτόκου ὑπέστρεψεν εἰς τοὺς κυρίους του, οἵτινες πιστεύσαντες ἐμόνασαν εἰς αὐτὴν τὴν σκήτην. Ὡν τὰ κελία σώζονται νῦν ὑπόκεινται δὲ τὰ ἐκεῖσε κελία τοῦ Κολλετζίου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου.

σ. 180

|| Ἡ μονὴ τοῦ Σέπτου.

Τὸ καλούμενον Σεράγιον, ἢ νῦν σκήτη κοινοδιακὴ ῥωσικὴ ἐν 25 Καρυαῖς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μονῆς Βατοπεδίου, κελλίον πρότερον, τὸ

5. ποικίλοι 7. Σαββά 8. σωζόμενοι 10. ὑψιμέδοντος 12. ὅποια
15. Φακηνοῦ 24. Οὐ ἀντὶ Τῶ

ὁποῖον ἀνεκαίνισε Σαραρεῖμ ὁ πατριάρχης μὲ ναὸν τρουλλαῖον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου· νῦν δὲ ἐκαλλωπίσθη καὶ ἠγέρθη ναὸς τῆς Ἁγίας Σκέπης μὲ πολλὰς θαλλιεργείας, τράπεζαν νέαν, ναοὺς, μύλον, ἀμπελῶνας, κήπον καὶ διάφορα καταστήματα ὡς μονὴ κοινοδική.

Μονὴ τοῦ Ῥαβδά.

5

Τὸ κελλίον ἐν Καρυαῖς Παργάρικον, τιμώμενον εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μονῆς τοῦ Παντοκράτορος.

Μονὴ τοῦ Μακρῆ.

Κελλίον καλούμενος Παλαιὸς πύργος, τιμώμενον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς Λαύρας, κατὰ τὸν δρόμον 10 τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου ἀνωθεν τοῦ πλησιάζοντος ὕδατος.

Μονὴ τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος.

Τὸ νῦν Κονάκιον κατάστημα τῆς μονῆς τοῦ Γρηγορίου ἐν Καρυαῖς.

Μονὴ τοῦ Κάσπακος.

15

Τὸ κελλίον τοῦ Μαγουλά ὑπὸ τὴν δεσποτείαν μονῆς τῶν Ἰδῆρων, παλαιὰ σκήτη, ἐν ἣ ὁ ἅγιος Γρηγόριος εὔρε τοὺς νηπτικούς ὁσίους πατέρας. Εἶναι δὲ πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Φιλοθέου.

|| Μονὴ τοῦ Κοχλιαρά.

α. 181

Τὸ νῦν κελλίον πλησίον τοῦ Ξέστου (Σαραγίου) ὑπὸ τὴν δεσποτείαν μονῆς τοῦ Ῥωσικοῦ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Μονὴ τοῦ Μηνιτζη.

Τὸ νῦν καλλίον ἐν Καρυαῖς πλησίον Κουτλουμουσίου ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς Λαύρας, τιμώμενον εἰς τιμὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Μονὴ τῆς Καλλιάρας.

5 Ἡ μονὴ αὕτη, ἣς ὁ ἡγούμενος Συμεὼν μοναχὸς φαίνεται σημειούμενος εἰς τὸ δεύτερον Τυπικὸν τοῦ Ὄρους, εἶναι τὸ περιβάλλον τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, παραθαλάσσιον.

Μονὴ τοῦ Σιδηροκάστρου.

Αὕτη λέγεται ἐνθα τὰ ἐρείπια τείχους παλαιοῦ εἰς τὸ μέρος τῆς
10 Κερασσιᾶς· πλὴν ἀγνοεῖται.

Μονὴ τοῦ Γομάτου.

Τὸ νῦν καλούμενον ἢ Μεγάλῃ Παναγίᾳ εἰς τὰ ὄρια μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου.

Μονὴ τῆς Κομιτίσσης· Χουρμίτζα.

15 Κτίσμα τῆς κομιτίσσης δεσποίνης τῆς Χρωματιώσσης, ἢ νῦν Χουρμίτζα καλουμένη.

Μονὴ Μονοξυλίτου.

Καὶ αὕτη αὐτόθι, παραθαλάσσιος, διὰ μονοξύλου ἔχοντος πλεύσι-
 μον, ὡς καὶ τοῦ Ἰχθυοφάγου.

|| Γιοβάντζα.

σ. 182

Ἡ Γιοβάντζα πρὸς δυσμὰς Ζωγράφου καὶ Κασταμονίτου ἔλαβε ὁ
 τὴν κλήσιν παρὰ Ἰωάννου Σελήνου ἡγουμένου αὐτῆς καὶ Παύλου
 διαδόχου καὶ συνείκου του.

Μοναὶ ἄδηλοι.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα μονύδρια ἄδηλα, αἱ κλήσεις αὐτῶν μόναι σωζό-
 μεναι, αἱ μὲν ἐκ τῆς τοποθεσίας λαβοῦσαι τὴν κλήσιν, καθὼς Μονὴ 10
 τοῦ Χαίροντος ἐν χαρμοσύνῳ τόπῳ, ἢ τοῦ Βορροσκόπου ἐκ τοῦ
 ὄραν τὸν βορρᾶν ἐκ τῶν ἑορτῶν, ὡς ἡ Μονὴ τῆς Θεοτόκου, Γεωρ-
 γίου, Δημητρίου ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, Μονοξυλίτου, Ἰχθυοφάγου,
 Καλλιγράφου, Καλυμμαυκᾶ, ἢ τοῦ Ξυλουργοῦ, ἢ τοῦ Καλαθᾶ, κει-
 μένη ἀνωθεν τῆς μονῆς τοῦ Διονυσίου Μονὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου, 15
 Μονὴ τοῦ Σισώη, Μονὴ τοῦ Χάλλδου ἐν τοῖς ὄρεισις τῆς Λαύρας, Μονὴ
 τοῦ Ἰορνάρη, κελλίον ἐν Καρυαῖς, Μονὴ τοῦ Ἁγίου Εὐστρατίου τοῦ
 Σικελοῦ, Μονὴ τοῦ Ἁγίου Φιλίππου ἐν τοῖς ὄρεισις Ξενοφώντος, Μονὴ
 τοῦ Χαλαρᾶ, τοῦ Πλακᾶ, τοῦ Καπρούλη, τοῦ Βαρναβίτζη, τοῦ Μα-
 κροσίγη, τοῦ Γυρευτῆ καὶ ἄλλαι τοιαῦται. 20

2. ἰχθυοφάγου 5. Κασταμονίτου ἔλαβε 7. διαδόχον διαδόχον καὶ
 9. Μονήδρια αὐτῶν 11. βορροσκόπου 13. ἰχθυοφάγου 14. Καλυμμαυκᾶ

14*.

σ. 188 ¶ **Περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς κε-
κλημένης ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παύλου.**

Ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Θεοτόκου, ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παύλου
τοῦ κτίτορος αὐτῆς ἐπικεκλημένη, ὡς εἰς τὰ βασιλικά χρυσόβουλλα
τὰ ἐν αὐτῇ σωζόμενα φαίνεται. Πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ μεγάλου βασι-
λέως Κωνσταντίνου Στέφανός τις μοναχὸς ἔκτισε ναὸν ἔνθα εὐρί-
σκετο βωμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτε οἱ εἰδωλολάτραι κατόικουν ἐν τῇ
ἕρει τοῦ Ἄθω πρὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου· εἶτα εἰς βασιλικὴν
ποινήν ὑποπεσόντες κατὰ θεῖαν πρόνοιαν καὶ προμηθεῖα τῆς Θεοτό-
10 κου, ὅπως ἁγιασθῆ τὸ Ὄρος καὶ κατακληρωθῆ εἰς τὴν Θεομήτορα,
ἔμεινεν εἰς χρόνους ἀδύλους ἔρημον ἀκατοίμητον. Ὅτε δὲ ὁ Μέγας
Κωνσταντῖνος ἠβουλήθη κτίσαι ἰδίαν πόλιν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς
τὸν Ἀκάνθιον ἰσθμὸν, ὡς ἐπίσημον ὄντα διὰ τὸ κόψαι τὸν ἰσθμὸν ὁ
Ξέρξης τὸ πάλαι, ἵνα διαπεράσῃ τὰ πλοῖα, καὶ ἤρξατο οἰκοδομεῖν.
15 τὴν πόλιν εἰς τὸ πολίχμιον Σίγγον τὸ πάλαι καλούμενον, εἶτα Ἰερισ-
σὸν, διὰ τὸ κατοικῆσαι ἔπειτα παρθένους ἱερᾶς κωλυθεῖς τοῦ ἐγχει-
ρήματος τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως, ἀπὸ συμβουλῆν τοῦ ἁγίου Μα-
καρίου ἐπισκόπου Ἀθώσης (τῆς νῦν Ἰερισσοῦ)· ἢ γὰρ Σίγγος ἐρη-
μώθη πρότερον· καὶ, μαθὼν, ὅτι τὸ ὄρος Ἄθω ἐδόθη εἰς κλῆρον τῆς
20 Θεοτόκου καὶ περισσότερον ὅτι ἦλθε καὶ νόσος πανώλης καὶ ἀπέθνη-
σκον οἱ οἰκοδομοῦντες, ὡς καὶ οἱ Θετταλεῖς, παραιτήσας τὴν οἰκοδο-
μὴν τῆς πόλεως, μετέφερε τοὺς κτίστας εἰς τὸ Ὄρος, καὶ φκοδόμησε
ναοὺς τρεῖς εἰς τὸ Ὄρος, τὴν μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου,
ἣτις ὕστερον Βατοπέδιον ἐπεκλήθη διὰ τὸ θαῦμα τοῦ παιδὸς Ἀρκα-
σ. 184 δίου, σωθέντος ἐκ τῆς θαλάσσης διὰ τῆς Θεοτόκου, || καὶ ἕτερον
26 ναὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ Ὄρους τὸ καλούμενον Πρωτάτον, τὸν ὁποῖον

* Περιλαμβάνεται ἐν σ. 183—203 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ
ἕρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξεγράφη δὲ ὑπὸ τῶν συνοδευόντων με εἰς τὸ
Ἄγιον ὄρος κ. κ. Σωκράτους Κουγέα καὶ Ἄδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιδελφὸν
ὑπ' ἑμοῦ.

9. ποιήν 12. κτίσαι 13. κόψει 14. οἰκοδομήν 18. ἱερισσοῦ
24. βατοπεδιὸν ἐπεκλήθη

ὑστερον κατὰ καιροὺς πηλαιωθέντα ἀνεκαίνισκν κατὰ διαφόρους καιροὺς, καὶ τρίτον εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κλήμεντος, ἐνθα ἡ Θεοτόκος ἐξέβη, ὡς εἰς τὴν ἱστορίαν φαίνεται, μετὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου καὶ Κλήμεντος, ἐνός τῶν ἐβδομήκοντα, ὃν καὶ ἀφήκεν ἐπίσκοπον εἰς τοὺς πιστοὺς τότε.

5

Τότε δὴ τότε καὶ ὁ μοναχὸς Στέφανος ἔκτισε κατὰ πρῶτον ναὸν τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου τῶν Εἰσοδίων τὸν ὅποιον ὑστερον μετὰ χρόνου ἐρημωθέντα ἀνεγείραντες εἰς τιμὴν τῆς Ἱπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος ἐτίμησαν, ὡς τὸ παλαιὸν Κυριακὸν ἐωρᾶτο συνημμένον τοῦ νεοδημιῶντος ναοῦ, ὃν Γεώργιος ὁ κράλης Σερβίας ἀνήγειρε καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐτίμησε κατὰ τὸ αὐτοῦ ὄνομα. Φυρίσκειται δὲ νῦν σωζόμενον ὑπόμνημα ἐν μεμβράναις, ὃ καὶ ἡμεῖς ἀνέγνωμεν, ἔχον οὕτως:

Ἱπόμνημα.

15

«Τῆς μονῆς τῆς Θεομήτορος οἰκοδομηθείσης τῷ ,στλῆ' 830 Ἰνδικτιῶνος [ιγ'] μεσοῦντος μηνὸς Αὐγούστου ὑπὸ τοῦ βασιλόπαυδος Προκοπίου τοῦ ὑστερον Παύλου κουρευθέντος δι' ἣν αἰτίαν καὶ Παύλου μονὴ καλεῖται, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ μονηδρίου τῶν Εἰσοδίων τῷ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου μοναχοῦ τινος ἐπὶ τῷ ιγ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Ἰσακ- 20
«ποστόλου Κωνσταντίνου δομηθέντι ἐν ᾧ χωρίῳ ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος βωμὸς ὑψοῦτο, ἔσχεν ὁ τῶν Εἰσοδίων ναὸς ἀγιογράφους τὸ πρῶτον
«Καλλίστρατον, Νίκανδρον καὶ Ἀπολλῶ, ἀδελφούς Ὀλυνθίους τὴν πατρίδα καὶ μαθητάς τοῦ ὁσίου (Παύλου). Μετὰ δὲ χρόνους ὀγδοήκοντα ἕξ, τοῦ καταστεγάσματος τοῦ ναοῦ διαρραγέντος καὶ τὰλλα 25
«φθαρέντος τὸ σύνολον ἀπὸ σεισμοῦ, Βαρθολομαῖον καὶ Ἰωαννίκιον, Ἄροδίους ἀδελφούς, τῆς αὐτῆς μονῆς ἔσχεν ἀγιογράφους. Τῷ ,συῆς',
«τῆς μονῆς ἐκτανθείσης καὶ τοῦ ναοῦ ἀνακαινισθέντος, Νίκανδρον, Ἰωαννίκιον καὶ Μελχισεδὲκ τὸν Συμαῖον, τῆς ἀγιογραφίας ἐγκρατεῖς

1. παλαιωθέντα ἀνεκαίνισαν 4. ὃν 10. Κράλης 13. ἔχων

16. Εἰς τὴν χρονολογίαν 830 ἀνατιθίσκονται ἐν τῇ ᾧ τὸ σημεῖον ἐπὶ Θεοφίλου καὶ Θεοδώρου 19. μονηδρίου τὸ 25. τὰλλα 23-24. ὀγδοήκοντα ἕξ + ἐν τῷ καιμένῳ, ἐν δὲ τῇ ᾧ + ἔτσι 916 ἐπὶ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου 27-28. Τῷ ,συῆς' τῆς μονῆς ἐκτανθείσης ἐν τῇ ᾧ διὰ παραπομπῆς (α) εἰς τὴν ἐν τῷ καιμένῳ ὀλίγον ἀνωτέρω προηγουμένην λέξιν μονῆς (α)

«καὶ τῆς ψιφιογραφίας ἔσχεν· οὐ γὰρ χρώμασιν, ἀλλὰ ψιφίοις ποικίλοις τὸν ναὸν καθωράισαν».

«Καὶ ταῦτα πρὸς μνήμην Σεραφεῖμ Ἀγιοπαυλίτου, τοῦ καὶ ἡγουμένου τῆς αὐτῆς μονῆς τυγχάνοντος, ληφθέντα ἐκ τῆς βιβλίου τῆς ἐπιγεγραμμῆς Χιλιάς ἀγιογραφικῆ ὡς πραγματευομένης ὑποθέσεις ἐδῶν χιλίων ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας, συγγραφείσης τῷ «σφῆ» παρὰ τινος Διονυσίου Ἀλεξανδρέως ἐκ τῆς Μεγάλης Λαύρας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθα διὰ τὸ πρόχειρον καὶ ἀσφαλὲς ἐσημείωσα τῷ «στωκ» τῆς ζ' μεσοῦντος τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἔτι ἐν ἔτει 1080 : 10 ἐγγράφη ἡ Χιλιάς παρὰ τοῦ Διονυσίου, ἐν ἔτει δὲ 1317 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου α' ἔγραψεν ὁ ἡγούμενος Ἀγίου Παύλου Σεραφεῖμ τὰ ἄνωθεν»^{*}.

Ἐπιπλέον αὐτῆς ἐν ἔτει 987 ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου ἱστορήθη τὸ τρίτον.

15

Ἀμφισβήτησις.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ διδάσκαλος Θεοδώρητος ἀνακρίνας ἀκριβῶς τὴν χρονολογίαν, τὰ ἔτη ἀπὸ Μιχαήλ Ραγκαβῆ περνῶν χρόνοι 158 κατὰ τὸν ἐν τῷ νέῳ Ἐκλογίῳ Βίβλιν τοῦ ὁσίου Η., ὥστε καταντᾶ νὰ ἀνεχώρησεν ἐτῶν 112 γέρων εἰς τὴν ἔρημον μονῆς τοῦ Χειμάρρου καὶ καθὼς λέγει ὅτι ὁ Θεοφύλακτος πατριάρχης ἐγκαινίασε τὸν ναὸν Μαρτίου θ',

* Τὸ ὑπόμνημα ἢ μᾶλλον σημεῖωμα τοῦτο εὑρίσκει ἀπαράλλακτον πλὴν ἐλαχίστων καὶ ὅπως ἀσημάντων διαφορῶν παραγεγραμμένον καὶ ἐν φ. 19α τοῦ κώδικος 1 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀγίου Παύλου, ἐκεῖθεν δὲ παραλήφθη καὶ ἐν σ. 16 τοῦ βιβλίου τοῦ ἄλλοτε ἡγουμένου τῆς μονῆς ταύτης Σωφρονίου τοῦ Καλλιγᾶ «Ἀθωνιάς ἔτι σύντομος περιγραφή τοῦ Ἀγίου ὄρους Ἀθωνος... Ἐγγράφη ἐν τῇ τοῦ Ἀγίου Παύλου μονῇ ἐν ἔτει σωτηρίῳ καίϛγ». Θεωρῶ δὲ τὴν σημείωσιν ταύτην κατασκευασμὰ τοῦ περιβοήτου Σιμωνίδου. Ἴδε Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κωνσταντινῇ τῆς Ἀγγλίας. 1895 σ. 19. Ἠρδλ. Νέου Ἑλληνομνημῶνος τόμ. Ε' σ. 288 κ. ε. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο ἐξικνείται ἐν τῇ κώδικι τοῦ Ἀγίου Παύλου μέχρι τῶν λέξεων μεσοῦντος τοῦ μηνὸς Μαρτίου. Τὰ δ' ἐνταῦθα κατόπιν ἐπόμενα ἔτι ἐν ἔτει— Σεραφεῖμ τὰ ἄνωθεν προσέθηκε δικὴν ἐρμηνείαν ἢ βιβλιογραφίαν τοῦ Ἱεραρτικοῦ κώδικος.

δ. ἀγιογραφικῆ: 13-14. Αἱ λέξεις Ἐπιπλέον—τὸ τρίτον εἶνα γεγραμμένα ἐν τῇ κώδικι ἐν ὑποσημείωσι ἐν μέσῳ τῆς ὑπομνήματι.

χρονολογείται ὅτι πρὸ ἐτῶν ἑννέα τῆς χειροτονίας του εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ Τόμου τῆς ἐνώσεως φαίνεται καὶ πρέπει τὸ καλοκαίριον νὰ τον ἐγκαινιάσῃ· διότι τὸν Μάρτιον ἂν ἦτον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Ὅρος, καὶ πατριάρχης καὶ υἱὸς τοῦ βασιλέως καὶ παιδάκιον ἂν παιδαγωγούμενον, ἀπίθανον εἶναι, καὶ γίνονται ἔτη 10, ὥστε ἐξαστῆς ἦτον ὅταν ἔγιναν 5 τὰ ἐγκαινία ὁ Θεοφύλακτος. Ὁ Τόμος τῆς ἐνώσεως ἔγινε ἢ τὸν Φε- ο. 186
βρουάριον μῆνα πρὸ ἐτῶν 40 τοῦ πλαστοῦ χρυσοβούλλου τῆς Ἐηροποτάμου ἐν ἔτει 924 ὅτι κατὰ τὸν Μελέτιον Ἀθηναίων ἐν ἔτει 921 ἔγινεν ὁ Τόμος. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ γέρον ἦτον τότε βασιλοπάτωρ, ἐδασίλευε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ τοῦ Σοφοῦ Λέοντος 10 υἱός· ὁ δὲ τὴν ἐνωσιν ποιήσας Νικόλαος πατριάρχης ὁ Μυστικὸς ἀπὸ τοῦς 6428, ἦτοι 920, ἕως τοῦς 6432 θέλει ἔτη 4 καὶ τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἄλλα ἔτη 4. Ὁ Νικόλαος Μυστικὸς ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἔτη 11, εἶτα Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς Λέοντος ἔφερε δεύτερον εἰς τὸν θρόνον τὸν Νικόλαον ἐν ἔτει 911 καὶ ἐπα- 15
τριάρχευσεν ἔτη 8 εἰς ἀποπλήρωσιν τοῦ δεκάτου τρίτου χρόνου τῆς πατριαρχείας του. Μετὰ δὲ τὸν Νικόλαον ἔγινε Στέφανος ὁ ἐξ Ἀμασειας, εἶτα Ῥόφων καὶ ἔπειτα ὁ Θεοφύλακτος, διότι τὸ χρυσοβούλλον Ξ ἔχει τὸ ἔτος ὀλόγραφον 6432, ὥστε γίνεται 7326 καὶ 925, διότι ἐνδέχεται νὰ ἔζησε καὶ τινας μῆνας καὶ ἔφθασε τοῦς 25. Ὁ 20
Θεοδώρητος λέγει, ὅτι, εὐρὸν τὰ συγγράμματα Κωνσταντινουπόλεως, εἶδεν ἐν τούτοις καὶ καταλόγους τῶν πατριαρχευσάντων Καλλίστου, Νικηφόρου Ξανθοπούλου, Ματθαίου Τζιγάλα, Ἰωάννου Κλεοκλαβίου καὶ τινος ἀνωνύμου ἐν τῇ α' τόμῳ τοῦ Πορφυρογεννήτου σελ. 205 25
καὶ τόμῳ β' σελ. 910 καὶ 12, ἐν ᾧ καὶ μάρτυρας φέρουσιν ἀρχαίους ἱστορικοὺς Θεοφάνην, Γεώργιον, Συμεὸν λογοθέτην, Ἰωὴλ περὶ τῶν πατριαρχῶν καὶ Νικόλαον Μυστικόν, λέγοντας ὅτι μέχρι τοῦ 925 ἐπατριάρχευσεν, εἶτα Στέφανος ὁ ἐξ Ἀμασειας καὶ ἔπειτα ὁ Θεοφύ-
λακτος. Ὅθεν τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ Ἐηροποτάμου καὶ ἡ καθιέρωσις 30
τῶν τιμῶν ξύλων καὶ αἱ ἐξαίσιαι οἰκοδομαὶ ἀποδείχνονται μυθώδεις τραγέλαφοι ἢ καὶ ἀνόπαρκα φάσματα καὶ παύγια. Διότι, ὅταν ἐπα- ο. 187
τριάρχευσεν, ἐλέγχεται ὅτι παιδίον τῷ 933 ἦν, τὰ δὲ 924, ὅτε τὸ χρυσοβούλλον ἐδόθη, ἦτον ἔτι παιδάριον ἐτῶν 16, ὁ δὲ υἱὸς Παύλος

2. τὰ τὸν 4. ἔπ. 6-7. φερουμένῳ μῆνα 11. ἦος 17-18. Ἀμασία
20. μῆνας 24. Ἄγιος Κλεοκλαβίου γεγραπτόν Λεουκλαβίου (Leu-
clavius) 29. Ἀμασία

ἦτον ἐτῶν 112 καὶ ὁ Θεοφύλακτος 10. Πῶς λοιπὸν νὰ συμφωνήσω-
 σιν εἰς ἓνα λαμπρὸν κτίριον, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν ὄραματι τῆς νυκτὸς
 ὁ τοῦ ῥωμάντζου μυθοπλάστης Ῥωμανός; Ὁ Ῥωμανὸς βασιλοπάτωρ
 κληθεὶς, καίτοι ἀπὸ τῆς ματαίας δόξης πλασθεὶς καὶ ἀπὸ φιλαυτίας
 5 ἠτήθη, ἠδίκησε τὸν γνήσιον βασιλέα Κωνσταντῖνον Πορφυρογέννη-
 τον καὶ τὴν ἰδίαν γνησίαν θυγατέρα του Ἑλένην, τῶν ὁποίων ἦτον ἡ
 βασιλεία, καὶ εἰς τὸν τόπον ἐκείνων ἔθηκε τοὺς υἱοὺς του Στέφανον
 καὶ Χριστοφόρον, οἵτινες καὶ ἐδιώχθησαν, καὶ ἀφῆκε τελευταίους
 τοὺς τὸν πρῶτον τόπον ἔχοντας. Πλὴν οὐδέποτε ἐποίησεν ὡς ὁ μυθο-
 10 πλάστης οὗτος γράφει τὸν Ῥωμανὸν μονοδασιλεύοντα, καὶ ὅτι τὸ τίμιον
 ξύλον ἔδωκεν εἰς τὸν ὑπατον τῶν φιλοσόφων ἀρχιμανδρίτην καὶ πνευ-
 ματικόν του διδάσκαλον τῶν υἱῶν του, ἐρημίτην καὶ ἡσυχαστήν,
 Ξηροποταμινὸν βασιλόπαιδα, χρόνων ὄντα τότε 112 τὴν ἡλικίαν,
 ἀλείπτην καὶ συνεργὸν τοῦ ἔργου-του, τὸν μετὰ τῶν μοναχῶν τῆς
 15 μονῆς, τῆς ὁμοίας τῶν ἐν ὕδασι φαινομένων μονάζοντα· οὕτω γράφει
 τὸ χρυσόβουλλον Ξ: Τίνες δὲ οἰκεῖν δύνανται εἰς τὰ ἐν ὕδασι φαινό-
 μενα διαλελυμένα καὶ κατηδαφισμένα; Καὶ πρὸς ταῦτα ὁ Ῥωμανὸς
 οὐ λαμβάνει τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ μαγίστρος καὶ δίδωσι (λέγει) τὸ
 τιμιώτερον κειμήλιον τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ θησαυροφυλακίᾳ φυλαχθή-
 20 ναι εἰς τὸ ἀπὸ πέντε μόνον ληστὰς φοβούμενον μοναστήριον Ξ. μᾶλλον
 τῆς πάντα τὴν τιμὴν διατηροῦσαν βασιλίδα τῶν πόλεων· καὶ χαρίζεται
 τόσα εἰς τοὺς οἰκοδομοὺς τὴν πανέρημον καὶ διαλελυμένην (ὡς τὸ
 σ. 188 χρυσόβουλλον λέγει) ὡς τὰ ἐν ὕδασι φαινόμενα. || Ἀλλὰ πότε οἰκί-
 σθη; πότε δὲ τόσοι μοναχοὶ ἐν αὐτῇ συνήχθησαν; Ὁ Ῥωμανὸς τέσ-
 25 σαρα ἔτη οὐκ εἶχε τότε βασιλεύων καὶ πότε τόσαι οἰκοδομαὶ ἐξαιεῖσι
 ἐγένοντο; πότε τόσοι πύργοι ὑψηπετεῖς, τεῖχη πυργοειμεγέθη καὶ
 ναοὶ μεγαλοπρεπέστατοι, παρεκκλήσια 12, ξενῶνες, νοσοκομεῖα, γη-
 ροκομεῖα, ὡς γράφει τὸ χρυσόβουλλον; Τὰ ἔτη ὀλίγα, ὁ συνεργὸς
 καὶ ἀλείπτης Παῦλος ὑπέργηρος. Καὶ ποῦ οἱ μάγειροι τῶν οἰκοδό-
 30 μων; καὶ χίλιοι ὀλοφόροι ἐὰν ἦσαν, δὲν εἶδοντο τόσον ταχέως νὰ
 γίνῃ καὶ τίς ἡ χρεία εἰς τόπον ἔρημον, καὶ πόθεν ἐγένωσκεν, ἂν
 ἦρχοντο μοναχοὶ; Πρὸς ἐτι γράφει, ὅτι ἡ μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου
 ἦτον βασιλικὴ ἀρχαία καὶ ὅτι εἶχε τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων τεσσαρά-
 κοντα γνωστὰ εἰς τὴν πόλιν, πράγματα παριστῶντα τὸν τόπον οἰκού-
 35 μενόν. Εἶτα γράφει, ὅτι ἦτον κατηδαφισμένη ἡ μονή, ὡς τὰ ἐν ὕδασι

φαινόμενα, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι οὔτε ἴχνος ἐφαίνεται πάντῃ ἀπίθανος μυθοπλαστουργία.

"Ὅτι μὲν τὸ ζωοπιτὸν ξύλον ἀληθὲς τίμιον καὶ ἅγιον ὑπάρχει, οὐδεὶς λόγος, παρὰ τίνος δὲ ἀφιερῶθη ἀδηλον. Κακῶς ὁμῶς ἐν τούτῳ τῷ πλαστογράμματι γέγραπται καὶ ἀμαυροῖ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ ὡς ἡ πλαστογράφος. Ὅθεν καὶ οὐδεμία ἱστοριογραφία τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἐὰν μετὰ τῆς αὐτῆς προπομπῆς ἐφέρετο κατ' ἔτος εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ αὐθις ἀντεκομίζετο εἰς τὴν πενήχρᾶν μονὴν ὁ τίμιος οὗτος Σταυρός, ἔπρεπε νὰ ἔχη εἰς τὰς ἱστορίας τὸ μεγαλύτερον κλέος καὶ νὰ γέμῃ χρυσοβούλλων ἀληθῶν καὶ οἱ Τύποι καὶ τὰ Μηναῖα νὰ δι- 10 γούνται εἰς πλάτος τὸ τοιοῦτον τεράστιον. Καὶ τὰ ὄσα παλάτια (γράφει) καὶ σολέμνιον 800 χρυσῶν καὶ ὄσα ἄλλα τερατολογεῖ περὶ τῆς μονῆς ταύτης ὁ πλαστογράφος τοῦ χρυσοβούλλου ἀνύπαρκτά εἰσι καὶ ἀπίθανα πάντῃ. Περὶ δὲ τοῦ ὁσίου Παύλου ἴδραται ὅτι ἐν ἔτει α. 189 813 εὐνουχίσθη, ὁ δὲ Θεοφυλάκτος προεδιβάσθη καίσαρ. Ὁ Ἰγνάτιος 15 εἰς ἄλλην ἱστορίαν φαίνεται. Λέων ὁ Ἀρμένιος ἕως 919 ἐδασίλευσεν. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὅτε ἐγένεν βασιλοπάτωρ καὶ βασιλεὺς, ἔχομεν χρόνους 108· τὸ χρυσοβούλλον ἐξεδόθη 6432 : 924· ὁ δὲ Παῦλος ἦτον χρόνων τότε 112. Πάυλος, ὃν ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου γράφει, ἦτον ἐν ἔτει 970· ὁ Τζιμισχῆς ἐδασίλευσεν ἐν ἔτει 969. Ἴδου ὁ Παῦ- 20 λος α' ἐκ τοῦ 813 ἄχρι τοῦ 970 ἀποκαθίσταται χρόνων 158 κατὰ τὸ Ἐκλόγιον νέον "Ὡστε ἑκατὸν δώδεκα ἐτῶν ὃν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον πρὸ ποδῶν τοῦ Ἀθῶ· τὰ δὲ περὶ Θεοφυλάκτου πατριάρχου υἱοῦ Ῥαγκαβῆ εἰσὶ πάντῃ ἀνεπίδεκτα.

Δύσις τοῦ πλαστοῦ χρυσοβούλλου.

25

Ὁ πλαστοργὸς οὗτος εὔρε τὸ χρυσοβούλλον τοῦ δυστυχοῦς διὰ τὴν καινοτομίαν τῆς πίστεως Ἰωάννου τοῦ ἐσχάτου βασιλέως τῶν Παλαιολόγων, ὅστις ἰδὼν τοὺς Χριστιανοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφανιζομένους, ὅτι ἡ Παλλήνη πόλις τῆς Κασσάνδρας δι' ὀλίγων ἐξόδων ἀνακκινίξεται ἢ ἀκρόπολις αὐτῆς καὶ φυλάττεται ἀπολιόρκητος, 30

1. ἀπίθανα 5. πλαστογράμμα 8. πενήχρᾶν 10. μηναῖα 13. ἀνύπαρκτά εἰσὶ 15. καίσαρ 17. βασιλοπάτωρ 27. Ἐν τῷ καιμένῳ βασιλέως (α), ἐν δὲ ὑποσημειώσει τὰδε (α) ἐλανθῆσθη εἰς αὐτό· ὅτι δὲν εἶναι Ἰωάννου ἐσχάτου τὸ χρυσοβούλλον· ἀλλ' Ἰωάννου ἀρπαγὸς τῆς βασιλείας Μανουήλ· ὁ ἕσπερον τοῦ ἐδόθη νὰ βασιλεύῃ εἰς Θεσσαλίαν, καὶ ἀνήγειρε τὴν Παλλήνην· ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ἰωάννου ἐσχάτου ἔλαβε τὴν Θεσσαλονίκην ὁ Μουράτης α'. 30. ἀπολιόρκητος

ἀπῆλθε καὶ εἶδε τὸν τόπον, καὶ βαλὼν ἐκαθάρισε τὸν τόπον καὶ τὴν
 αὐλακα καὶ τὴν χειρὸν γῆσον Κασσάνδραν νῆσον ἐποίησε καὶ διὰ χρυ-
 σοδούλλου πρὸς πέντε μοναστήρια τὸν ἕλον ἀποδεκατισμὸν ἐχάρισε,
 εἰς τὴν Λαύραν, Βατοπέδιον, Ξηροποτάμου, καὶ εἰς τὸ ἐν Θεσσαλο-
 5 νίκη μοναστήριον τοῦ Προδρόμου καὶ εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει
 μονὴν τοῦ Παντοκράτορος. Καὶ διεηγούμενος εἰς ἐν λαμπρότατον διεξ-
 οδικὸν προσίμιον τὸ χρέος τοῦ βασιλέως πρὸς τὰ θεῖα καὶ τὴν κατά-
 στασιν τῆς κατηδαφισμένης ἐκείνης πόλεως Παλλήνης καὶ λαμπρὰς
 ἀνεγέρσεις καὶ ὑψώσεις τειχῶν καὶ πύργων. Οὕτως ἔχον τὸ ὕψος τοῦ
 σ. 190 χρυσοδούλλου ἐκείνου || διέστρεψε κάποιος ὀλιγομαθὴς κατὰ τὸ θέ-
 11 λημά του, καὶ ἔχει τὰς πλείους τῶν περιόδων αὐτολεξεὶ κλεμμένας.
 λέγει γάρ· «εὗρον αὐτὴν (τὴν πόλιν Παλλήνην) τὴν μονὴν τοσοῦτο
 κατηδαφισμένην καὶ πάντῃ διαλελυμένην, ὡς τὰ ἐν ὕδασι τείχη φαι-
 νόμενα, καὶ τοιαύτη τις ἦν ἡ Παλλήνη, ὥστε μεγδὴ ὁμοίωμα τείχους
 15 φαίνεσθαι πρὸς τῆς παλαμναίας χειρὸς Ἰσμηλίδος· ἀλείπτῃ δὲ καὶ
 συνεργῶ εἰς τοῦτο χρησαμένη ἡ ἐμὴ βασιλεία (τῷ δεῖνι ἄρχοντι) θεοῦ
 συνάρσει καὶ χάριτι, πόλιν ἠκοδόμησα τῆς πάλαι βελτίονα, εἰς ἀσφά-
 λειαν πιστῶν» καὶ τὰ λοιπά. Εἰς τοῦτο τὸ χρυσοδούλλον παραλλάτ-
 τουσι ταῦτα· «τοιαύτη ἦν καὶ ἡ τῶν θεοπτικῶν ἀγίων μου μοναχῶν σεδα-
 20 σμία μονή, ἣ ἐκπαλαι τοῦ Χειμάρρου, νῦν δὲ Ξηροποτάμου ἐπικεκλη-
 μένη», καὶ μετέστρεψεν ὁ πλαστογράφος τὸ ἀλείπτῃ καὶ συνεργῶ ἄρ-
 χοντι δεῖνι εἰς τὸν ἔσιον Παῦλον, λέγων «ἀλείπτῃ καὶ συνεργῶ εἰς
 τοῦτο χρησαμένη ἡ ἐμὴ βασιλεία τὸν ὑπατον τῶν φιλοσόφων Παῦ-
 λον». Ὡστε ἄλλα τὰ μεταφέρει εἰς τὸ Ξηροποτάμι· «ἀπὸ τὸν ἰσθμὸν
 25 τῆς Παλλήνης», «εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου» ἔξω τοῦ ὄρους
 Ἄθω ποιῶ τὴν μονήν. Πάντῃ ἀσύμφωνα. Πῶς δὲ εἶναι νὰ λέγεται μονή
 Ξηροποτάμου ἢ τῶν Ἀγίων τεσσαράκοντα, ὅτι ὁ μοναχὸς Καισάριος
 γράφει στιχουργῶν «ἀνθίζει λουλουδίξει ἡ τοῦ Χλωροποτάμου;». Κυ-
 ρίως ὅμως καὶ ἀληθῶς ὑπάρχει μονή τοῦ Χειμάρρου ἢ μονή τοῦ Ἀ-
 30 γίου Παύλου καὶ κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὰ κατασωζόμενα ἀρχαία ἐγ-
 γραφα, ὡς θέλομεν αὐτὰ καταγράψαι ὧδε εἰς πίστωσιν, ὅτι ἐκεῖσε
 κατὰ πρῶτον ὁ ἔσιος Παῦλος τὴν μονὴν τῆς Πουλχερίας ἀνήγειρε παρὰ
 σ. 195 τὴν παραλίαν τῆς πάλαι κωμοπόλεως Ἡφαιστειῶν, τὸ ὑπὸ Στεφά-

1. ἴδε 2. Κασάνδραν 3. Κωνσταντινουπόλιν 9. ἔχων 11. πλείω ἀφουλεξί
 12. Μετὰ τὸ πόλιν ἐπετι (πάλιν) 27. Μοναχὸν Καισάριον ἐννοεῖ τὸν Διπρόντην.
 28. στιχουργῶν 30. ἀρχαία 33. παραλίαν Ἡ συνέχεια εἰρησθαι ἐν σ. 185,
 διακοπτομένη ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ δύο πικρταθειμένων ἄλλοθεν πύλλων ὑπερτίων

νου μοναχοῦ τὸ πάλαι ἐκδομηθέν, ὡς προεγράψαμεν, εἰς τιμὴν τῆς Εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθὼς εἰς Ἐγκώμιον εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν καὶ Κανόνα ἱερωϊκὸν εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ὁ ἕσιος Παῦλος εὐνοήσεν. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ ἐκπαλαι εἰκὼν τῆς Εἰσόδου, ἱσταμένη εἰς τὸν δεξιὸν κίονα τοῦ χοροῦ τῆς μονῆς τοῦ ναοῦ ὁ τῆς Ξηροποταμίου, ὡς ἕδη φαίνεται. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· σημειοῦμεν δὲ ἕδε καὶ ἀρχαῖα τινὰ ἐγγραφα σωζόμενα ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ.

Ἴσον ἀπαράλλακτον σωζομένου Ἐγκλητικοῦ γράμματος Παύλου β' τοῦ Ξηροποταμίτου.

Προδύλωσις εἰς σαφήνειαν.

10

Μοναχὸς τις Ἀθανάσιος καλούμενος, ἀνεψιὸς Εὐστρατίου τοῦ μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου γενομένου ἡγουμένου τῆς Λαύρας, ἔλαβε τὴν προστασίαν τῶν Βουλευτηρίων. Ποιμὴν δὲ, ὁ πρῶτος τῶν Βουλευτηρίων ἡγούμενος, ἐζήτησε τόπον τινὰ παρὰ τοῦ ὁσίου Παύλου χάριν ἀγάπης εἰς χρῆσιν μόνον. Εἶτα πωλήσας ὁ Ποιμὴν τὸ 15 μονῆριον τῶν Βουλευτηρίων εἰς τὸν μοναχὸν Ἀθανάσιον οὐκ ἀπέδωκε τὸν τόπον τῆς μονῆς τοῦ ὁσίου Παύλου, τῆς νῦν ἐπωνύμου αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκαιοποιήθη αὐτόν. Δι' ὃ καὶ ἐγένετο ἡ παροῦσα ἐγκλησις· ἔχει οὕτως·

«Κατὰ τὸν Αὐγούστον μῆνα τῆ ἰδ' Ἰνδικτιῶνος, καθολικῆς συνά- 20
ξεως γενομένης τῆ ἑορτῆ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐγκλησιν ἐποίησατο ὁ πνευματικὸς πατήρ κ. Παῦλος ὁ τοῦ Ξηροποτάμου πρὸς τὸν πρῶτον καὶ τοὺς λοιποὺς ἡγουμένους ὡς ὅτι ἀδικεῖσθαι αὐτὸν παρὰ τοῦ κυρ Ἀθανασίου, ἡγουμένου μονῆς τῶν Βουλευτηρίων, εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Μητροφάνους, λέγων, ὅτι ἠτήσατο ὁ κυρ 25
Ποιμὴν μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Παντολέοντος ἢ τοῦ δοῦναι αὐταῖς σ. 196
τόπον εἰς χρῆσιν καὶ ἔλαβε τῇ πρρακλήσει αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην δέδωκεν τόπιον ὡσεὶ μοδίων τεσσάρων πλεῖον ἢ ἔλαττον εἰς χρῆσιν καὶ μόνον. Μετὰ δὲ τὸ πωλήσαι τὸν Ποιμένα ἐκεῖνον τὴν μονὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν κύριον Εὐστράτιον, παραλαβὼν ὁ πνευματικὸς 30
ἡμῶν κυρ Νικηφόρος ὁ μοναχὸς τινὰς τῶν ἡγουμένων τοῦ σχηματίσαι τὸν κυρ Ἀθανάσιον καὶ ἀνεψιὸν τοῦ κυρ Εὐστρατίου καὶ καταστήσαι αὐτὸν ἡγούμενον εἰς τὰ Βουλευτήρια, παρόντος ἐκεῖ καὶ τοῦ

κύρ Ποιμένος, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ μοναχοῦ Ἀθανασίου εἰ ἔχειν αὐ-
 τόν τι μέρος εἰς τὸ δεθεῖν αὐτὸ τόπιον; Ἐκεῖνος δὲ, ἀχάριστος ὢν, οὐ
 μόνον ὑπερ δέδωκεν αὐτῷ τόπιον εἰς χρῆσιν ὑπέδειξεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῶν μὴ δεθεμένων αὐτῷ παρ' ἐμοῦ ὅσον ἤθελεν ἔδειξε, μὴ παρόντος
 5 ἐμοῦ μήτε τινὸς τῶν μαθητῶν μου. Καὶ διὰ τοῦτο παραλαβὼν ὁ
 πνευματικὸς ἡμῶν κύριος Νικηφόρος ὁ πρῶτος τὸν τε κύρ Νικόλαον
 τοῦ Βατοπεδίου καὶ τὸν κύρ Συμεὼν τὸν Πολίτην καὶ τὸν Κύριλλον
 τοῦ Χαρζαναῖ καὶ τὸν κύριον Νικηφόρον τοῦ Σταυρονικήτα καὶ τὸν
 κύρ Θεόκτιστον τοῦ Ἐσφιγμένου καὶ τὸν κύριον Μιχαήλ τοῦ Ῥαβδού-
 10 χου καὶ τὸν κύριον Εὐστράτιον τοῦ Γομάτου καὶ τὸν κύριον Νικηφό-
 ρον τοῦ Ζυγοῦ καὶ τὸν κύρ Νήφωνα καὶ κύρ Ἡλίαν τοῦ Σικελοῦ καὶ
 τὸν κ[ύρ] Κοσμᾶν τοῦ Κασπάρεως καὶ τὸν κύρ Νικήταν τοῦ Πρώτου καὶ
 τὸν κύρ Κοσμᾶν τὸν Τορνάρην καὶ τινὰς τῶν ἡγουμένων τῶν λαχόντων.
 Ὅτε δὲ ὑπέδειξεν ὁ Ποιμὴν τὸν τόπον τὸν φιλονεικούμενον, ἐπιτοπίως
 15 γενόμενοι, δεδηλωκότες δὲ τῷ μοναχῷ Ἀθανασίῳ μετὰ καὶ πιττακίου
 τοῦ ἐλθεῖν καὶ αὐτὸν καὶ ἐπερωτηθῆναι παρ' ἡμῶν, ἐπροφασίσατο
 α. 197 ἀσθένειαν καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐλθεῖν. ἥ Ἐρωτηθεὶς δὲ εἰ ἔμενεν ἐν τοῖς
 ὀρίοις τοῦ κατὰ τοῦ κυρίου Ποιμένος, ἐξείπον ὅτι μετὰ φόβου θεοῦ
 καὶ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τῆς ξηραῖς οὐκ ἐπεριπόλευσάμεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς
 20 θαλάσσης, εἰς τὸ πλοῖον καθεζόμενοι, ὅσα ἔδειξεν ὁ κύρ Ποιμὴν τοῦ
 κύρ Ἀθανασίου, ἐκεῖνα εἶδαμεν, καὶ ὡσαύτως οὐδὲ τοὺς αὐτοῦ ἔρους
 ἐφύλαξεν ὁ κύρ Ἀθανάσιος. Καὶ πάλιν ἀπεστάλακαμεν τρεῖς ἡγουμέ-
 νους ὅπως ἀγάγωσιν αὐτὸν, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι οἶδα ὅτι ἐπιάσαμεν, καὶ
 διὰ τὸν θεὸν διαχωρίσατε, καὶ ποιήσατε χαρτίον τοῦ εἰρηνεύειν με
 25 μετὰ τῶν γειτόνων μου, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν διορθοῦμι. Καὶ προσέταξεν
 ὁ πρῶτος, καὶ ἐγένετο ὁ χωρισμὸς οὕτως. Καθὼς ἀπέρχεται ἀπὸ τῆς
 θαλάσσης καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ τροχάλου τοῦ ἀναμέσον τῶν ἀμπε-
 λίων ἀμφοτέρων ἕως τὰ πλάγη καὶ ἀνατρέχει εἰς τὸν πρῖνον τὸν
 ἰστάμενον εἰς αὐτὰ τὰ πλάγη, καὶ διέρχεται τῇ ἰσότητι εἰς τὴν ἄσπρην
 30 πέτραν τὴν ὀριζομένην ῥιζιμαίαν τὴν ἰσταμένην εἰς τὸν ἀπόστροφον
 τῆς φυτείας τῆς καμωθείσης παραλόγως ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου, ἐξ ἧς
 καὶ κλήματα ἀνεσπάσαμεν καὶ πέτρας ἄσπρας ἐστήσαμεν εἰς τύπον
 συνόρων, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς τὴν ἄγριελαίαν, καὶ ἀποδίδει
 εἰς τὰς δ' πέτρας τὰς ῥιζιμαίας πρὸς τὸ ὄρος καὶ ἐπέδόθη τῷ ἐκάστῳ

3. ὑπέδειξεν   5. μήτε τινος   12. Νικήτα   15. δεδηλωκότες   πιττακίου
 16. ἐλθεῖν   προφασίσατο   17. ἔμενεν   24. διαχωρήσατε   25. γειτόνων
 28. πρῖνον   30. ῥιζιμαίαν

ἀρμόζον τι αὐτῷ μέρος. Ὅστις οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν φωραθῆι πρὸς μάχην ἐχέτω τὴν ἀρὰν τῶν ἁγίων, καὶ [ἀ]πιδέτω ἐκ τοῦ δικιῶματος κ.λ.π. Ἐξεδόθη γραφὴν δι' ἐμοῦ Γεωργίου ἡγουμένου τοῦ κῦρ Φιλοθέου ἐν ἔτει 1016. «Νικηφόρος Μ. ὁ πρῶτος τοῦ Ὄρους. »Νικόλαος πρεσβύτερος τοῦ Βατοπεδίου προτραπεῖς. »Συμεὼν Μ. Λουτρακηνός. 5 «Κύριλλος Μ. ἡγούμενος τοῦ Χαρζανα. »Νικηφόρος Μ. τοῦ Σταυρο- νικήτα. »Θεόκτιστος Μ. τοῦ Ἐσφιγμένου. || »Μιχαὴλ Μ. ἡγούμενος ρ. 198 τοῦ Ραβδα. »Εὐστράτιος ἡγούμενος τοῦ Γομάτου. »Νικηφόρος Μ. ἡγούμενος τοῦ Ζυγοῦ. »Ἡλίας Μ. ἡγούμενος τοῦ Σικελοῦ. »Κοσμάς Μ. ἡγούμενος τοῦ Κάσπαρος. »Νικήτας Μ. τοῦ Πρώτου. »Κοσμάς 10 Μ. ἡγούμενος Τορνάρης. »Νικηφόρος Μ. »Γεώργιος Μ. ἡγούμενος τοῦ Σιδηροκάστρου. »Νικόλαος Μ. ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος. »Νίκων Μ. ἡγούμενος τοῦ Παφλαγόνος.»

Ἰπεγράφη παρ' ἐμοῦ Ἰσιδώρου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης.»

Ἔτερον πρὸς πίστωσιν δι' μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου ἦν ἡ μονὴ 15 τοῦ Ἁγίου Παύλου.

Ἐπεὶ τὰ παρὰ τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν συμφωνηθέντα καὶ στοιχειωθέντα δίκαιόν ἐστιν ἀμετάτρεπτα διατηρεῖσθαι καὶ ἀναλ- λώλωτα, θέλω καὶ βούλομαι καὶ γὼ ὁ ταπεινὸς Ἀθανάσιος (οὐχὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ἀλλ' ἕτερος ὕστερος) καὶ τῆς Λαύρας προσετιῶς 20 ἅμα τῇ ἀδελφότητι τὸν καταφυτευθέντα ἐν τῇ τοῦ Μητροφάνους τοποθεσίᾳ ἀμπελῶνα παρὰ τοῦ μακαρίτου Παύλου Ξηροποταμίτου καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀδελφῶν ἀρεσκείᾳ καὶ κρίσει τῶν τε τοῦ Ὄρους πατέρων γερόντων καὶ τοῦ ἀποιχομένου οἰοῦ Παύλου καὶ τοῦ ἡμετέρου κῦρ Εὐστρατίου δεσπόζεσθαι παρὰ τε σοῦ τοῦ κῦρ Ἀντωνίου καὶ καθηγου- 25 μένου τῆς εἰρημένης μονῆς Ξηροποτάμου καὶ τῶν σῶν διαδόχων εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας χρόνους, καθὼς διαχωρίζει ὁ τρόχαλος τὰ τε Βουλευτήρια καὶ τὰ ὑμέτερα (Ξηροποτάμου). Εἰ δέ τις ποτε καιρῷ ἢ χρόνῳ φωραθῆι ἀνατρέπων τὰ τε παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων κεκρι- μένα καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Εὐστρατίου (ἡγουμένου Λ:) συμφωνη- 30 θέντα καὶ τὰ παρ' ἡμῶν οἰκονομηθέντα μερικῶς ἢ καθόλου ἀνατρέπων καὶ ἐπιζητῶν εἰς τὴν δεσποτείαν τῆς || Λαύρας, ἔτι τῶν πλησιαζόν- σ. 199

1. φωραθεῖς 13. Παφλαγῶνος 18. στοιχειωθέντα 27. ἐξῆς 29. φωραθείη 29-30. κεκριμμένα

των Βουλευτηρίων τὸν τοιοῦτον ἀμπελῶνα, μὴ ἀκουέσθω αὐτὸν τὸ παράπαν, ἀλλ' ὡς κρίσεων πατρικῶν παραβάτην ἀπὸ παντὸς ἐκδιώκεσθαι προσώπου καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ θεοῦ ἐπισπᾶσθαι. Ἐγγραφή παρ' ἐμοῦ Ἀθανασίου προσετιτῶτος τῆς Λαύρας καὶ ὑπεγράφη παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν. Μηνί Μαρτίῳ ἡ' σφλη' ἤτοι 1030 ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροπούλου. Ἐχει καὶ ὑπογραφάς: Πέτρος οἰκονόμος· Αζυρέντιος Μ. πρεσβύτερος· Ματθαῖος μοναχός καὶ πρεσβύτερος, Ἐφραίμ μοναχός καὶ πρεσβύτερος, Ἀγάπιος Μ. καὶ διάκονος, Θεοδόσιος Μ. ἐκκλησιαάρχης».

10

Ἐποσημείωσις.

Ἐπειδὴ ὁ μακαρίτης διδάσκαλος Θεοδώριτος, τυχὼν διαφωνίας τινὸς τῆς χρονολογίας περὶ τοῦ ὁσίου Παύλου, καὶ ἀπὸ μερικῶν χρυσόβουλλα τῆς Λαύρας, τὸ μὲν ἀμφιβάλλων, τὸ δὲ χαριζόμενος τῇ Λαύρᾳ ὡς αὐτῆς χρηματίσας παραγούμενος, ἠθέλησεν ἀποδείξει, ὅτι πρὶν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Μ. Λαύρας μοναστήρια ἄλλα εἰς τὸ ὄρος οὐχ ὑπήρχον. Ἄλλ' ἔσφαλλε πολὺ εἰς αὐτὸ, ὡς εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Εὐθυμίου λέγει, ὅτι οὐχ εὔρεν ὁ Εὐθύμιος μοναχοὺς εἰς τὸ ὄρος, ἀλλὰ ποιοὶ τὸν ὑπεδέχθησαν ἐξέλθοντα τοῦ σπηλαίου; ἢ πόθεν εὔρε πλοῖον ἀπελθεῖν εἰς Ὀλυμπον τῆς Ἀνατολῆς καὶ κομίσαι τὸν γέροντά του Θεόδωρον; καὶ πολλάκις ἐρχόμενος ἀπὸ Θεσσαλονίκης συνανεστρέφετο τοῖς μοναχοῖς τοῦ ὄρους. Εἶτα λέγει, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀναβάντες εἰς τὸ ὄρος τὴν κορυφὴν ἐκινδύνευσαν, καὶ λαθῶν πυροβολικῶν ἀνέδη, καὶ τοὺς ἐξωογόνησε. Ψεῦδος ὅτι παρακούσαντες τοῦ πατρὸς ἀνέδησαν· καὶ ὡς προορατικῶς γνοὺς τὸν κίνδυνον ἀνέδη, καὶ διὰ φουτήματος ἤψε πυρᾶν. Εἶτα λέγει, ὅτι ἐσχάτως ἀπῆλθεν εἰς Λέσβον. Ὁ δὲ Βίος λέγει, ὅτι λέμβῳ ἐπιβάς, ἤτοι ἀναβάς εἰς πλοῖον ἐπέρασε μὲ τὸν μαθητὴν του εἰς Ἱερὰν νῆσον, ἧτις ἦν ἡ Ἀθήμων ὡς ἱερὰ Ἱερᾶςτου· ὅτι, ἐὰν ἦτον ἐρημονήσιον, πόθεν ὁ μαθητὴς του ἠθέλην ἐξέλθῃ καὶ ἐὰ ὑπάγῃ εἰς Περιστερᾶς μονὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ σ. 200 καὶ ἐλθεῖν μετὰ ἀδελφῶν καὶ λαβεῖν τὸ λείψανόν του; || Ἐὰν μὴ πρὸ

8. Ἐγγραφή 18. ποῖον 19. κομήσαι 20. ἀπο 24. γνοὺς 28. ἐραίστου 30. Μετὰ τὰς λέξεις λείψανόν του παραπομπὴ εἰς ὑποσημείωσιν σημειώσιν ἔχουσαν οὕτως: Εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου, Νῆσον τῶν Νέων καλουμένην, ἐποσειούσα τῇ Ἀθήμῳ, εἰς ἣν καὶ πρότερον, ἠούχασεν μὲ τοὺς δέω, εἰς αὐτὴν εἶναι πιθανώτερον αὐτὴ ἀπῆλθε καὶ ἐκοιμήθη.

τῆς Λαύρας ὑπῆρχε τὸ Βατοπέδιον, ὅτε ἀραγε ἤθελεν ἀναβῆ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς ἓνα τοιαῦτον ἐξαισίον κτίριον, ὡς εἰς τὸ δ' Τυπικὸν φαίνεται, ἢ ἤθελεν αὐτομάτως ἀναφανῆ; Ὡς αὐτως καὶ ἡ τοῦ Ζυγοῦ, ἣν εὔρεν ὁ Ἀθηναῖος καὶ ἔμεινεν ἐξωθεν αὐτῆς; ἢ ψευδῶς ἀραγε φέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν Βαρνάβα καὶ Συμεῶν κατὰ τὸ 412 ἔτος, ὅτι ὁ ἤλθεσαν εἰς τὸ Ὄρος, ἐδηγηθέντες παρὰ μοναχοῦ Βατοπεδίου Λαζάρου ἕως εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἐσφιγμένου, καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἦλθασιν εἰς τὸ Βατοπέδιον· εἶτα προσκυνήσαντες τὰ λοιπὰ μοναστήρια ὑπέστρεψαν εἰς τὸ Βατοπέδιον, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Μαρώπειαν, ἢ κάμνει χρεῖα νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ πολλὰ βιβλία τετυ- 10 πωμένα ὡς ὁ Νέος παράδεισος, Ἀμαρτωλῶν σωτηρία καὶ ἄλλα διαλαμβάνοντα περὶ Βατοπεδίου καὶ ἄλλα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεοδώρητος, ἀμφιδάλλων καὶ ἀπορῶν μετὰ ποιῶν ἄλλων μονῶν ἐκινεῖτο ἔρις, εἰς τὸ α' Τυπικὸν λέγει ταῦτα· ἔτι ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐχῆ τις καὶ τῶν ἄλλων μοναστηρίων παλαιὰ ὑπομνήματα, ἵνα πληροφορηθῆ. Ὅθεν 15 ἐξ ἐνὸς ἢ δύο μονῶν χρυσόβουλλα νὰ κυρωθῆ ἢ ἀρχαιολογία τοῦ Ὄρους εἶναι μωρία· καὶ πρὸς τοῦτοις προξενεῖται δυσπιστία καὶ ἀμφιβολία νὰ μὴ πιστεύσωμεν καὶ τὰ τῶν ἁγίων ὑπομνήματα. Ὅτι δὲ εὐρίσκονται λάθη πολλὰ εἰς χρονολογίας, εἰς τόπους, εἰς κράτη καὶ Βίους καὶ ἄλλα, τοῦτο ἀδύνατον εἶναι μὴ συμβαίνειν, ὅτι ὁ βίος 20 τῶν ἀνθρώπων παραρρέει ὡς ὕδωρ καὶ ἴχνη ὀπισθεν δὲν ἀφίνει καὶ ἕνεκὰ τούτου ἀκολουθοῦσι διαφωναί· εἰς Βίους, εἰς χρονολογίας καὶ συγγράμματα· διὰ τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ σκανδαλιζώμεθα, ἀλλὰ νὰ παραδεχώμεθα μὲ ἀπλότητα καὶ πίστιν ὠφελείας ἕνεκα καὶ οὐχὶ συζητήσεως ματαίας, ὡς περ οἱ Νομικοὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ 25 δοκησισοφοί.

|| *Περὶ τῆς νῦν ἀποκαταστάσεως τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου.* σ. 201

Ἡ ἕρξ αὕτη μονὴ μετὰ πολλὰς μεταβο'άς ὅπου ἐδοκίμασεν, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη τὸ μοναστήριον τοῦ Διονυσίου εἰς τὰ αὐτοῦ ὄρια, ἐδιοικήθη χρόνους ἱκανοὺς συγκοινοδικῶς μετὰ τῆς μονῆς τοῦ Διονυσίου, ἔχον- 30 τες ἓνα ἡγούμενον, τὸν ὄσιον Δομέτιον, ὅτι εἰς αὐτὸν Ἀγιοπυλίτην.

1. Βατοπαίδιον 9. κἀκεῖθεν 9-10. Μαρώπειαν 10. κάμνη 16. κυρωθῆ ὁ 21. ἀφῆρει 23. ὁποῖα σκανδαλιζόμεθα 26. δοκησισοφοί 28-29. ἀφ' ἐκτίσθη 29. ἐδιοικήθη

ὄντα, ἀφῆκε τὴν ἐπίσκεψιν τῆς μονῆς του ὁ ἔσιος Διονύσιος, ὅτε ἀπῆλ-
 θεν εἰς Τραπεζοῦντα, ἐνθα καὶ ἐκοιμήθη. Εἶτα μετὰ ἐβδομήκοντα χρό-
 νους ἔγινε φιλονεικία διὰ τὰ ὀρθόθεια, καὶ ἐχωρίσθησαν, ὡς φαίνεται
 εἰς τὸ σωζόμενον παλαιὸν διαιρητικὸν γράμμα κατὰ τὸ 1426 ἔτος,
 5 ὡς ἐμπροσθεν φαίνεται. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς μάχης Σέρβων καὶ
 Ῥωμαίων, ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἰσχύσαντες οἱ Σέρβοι
 ἀγροὺς Θεσσαλονίκης καὶ Σερρῶν, πολλὰ μοναστήρια ἀπὸ Σερβοβουλ-
 γάρων κατακίθησαν, ὡς ἡ τοῦ Φιλοθέου, Ξενοφώντος, Ζωγράφου
 καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Παύλου. Τὸ παλαιὸν μοναστήριον τῆς Θεοτόκου μὲ
 10 τὸν ὑψηλὸν πύργον ἐκτίσθη παρὰ τοῦ ἁγίου Παύλου, εἶτα ἠὺξήθη
 παρὰ τινῶν τριῶν ἀδελφῶν, ἐλθόντων καὶ δομησάντων τὸ δεύτερον μὲ
 νέον Κυριακὸν τῆς Ὑπαπαντῆς. Τρίτον δὲ ἠὺξήθη μὲ ναὸν μέγιστον
 μονόσκεπον παρὰ Σιμένδρου Γκιούρα, δεσπότη Σερβίας Γεωργίου, εἰς
 τοῦ ὀπίου το ὄνομα καὶ ὁ ναὸς ἐτιμήθη εἰς ὄνομα τοῦ μεγαλομάρ-
 15 τυρος Γεωργίου· οὗ ἡ θυγάτηρ Μαρία γυνὴ γενομένη Μουράτ τοῦ α',
 μήτηρ δὲ καὶ ὡς παρ' ἄλλοις μάμητ Μεχμέτ δ', σουλτάνου Κ., ἤτις
 καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῆς Σέρβους τὰ τίμια τοῦ Χρι-
 στοῦ δῶρα καὶ μάλιστα τίμιον ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ὁ δὲ Κ.
 Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βασαράδας βοεβόδας ὕστερον ἀνήγειρεν ἕνα
 20 ὑψηλότατον πύργον μὲ παρεκκλήσιον τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ
 α. 202 Ἐλένης καὶ τον || ἐκαλλώπισε μὲ διάφορα κελλία καὶ τραπεζαρεῖον.
 Ἄλλ' ὕστερον κατὰ τοὺς 1802 Ἄνθιμος ἐ ἀρχιμανδρίτης ἀρχισε
 νέον κτίριον τείχους ἰσχυροῦ ἐκ τῶν τριῶν μερῶν καὶ περιέκλεισε
 μέσον τὸ παλαιὸν μοναστήριον μὲ καμπαναρεῖον ὠραῖον καὶ τράπεζ-
 25 ζαν, τὰ ὅποια μὲ πολυκαίριαν κτιζόμενα κατὰ τὸ 1840 ἐθεμελιώθη
 ὁ ναὸς, καὶ περὶ τὸ 1848 ἐτελειώθη εὐτυχῶς πάντερονος (sic) μὲ
 τροῦλλαξ ὀκτῶ, μὲ δύο παρεκκλήσια ἐκατέρωθεν τῶν μερῶν, δεξιό-
 θεν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Ὁσίου Παύλου, τὸ δὲ
 Καθολικὸν ἐτιμήθη εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς μὲ εἰκόνας λαμπράς.
 30 Ἐχει δὲ καὶ ἕτερα παρεκκλήσια 6. Εὐρίσκεται τεθησαυρισμένος
 Σταυρὸς ἀξιοθαύμαστος, ἀργυροδιάχρυσος ὄλος, παρὰ τοῦ Μεγάλου
 Κωνσταντίνου πεπονημένος, καὶ ἱστορία παλαιοτάτη τῶν δώδεκα
 δεσποτικῶν ἑορτῶν. Ἐχει δὲ καὶ γράμμα[τα] λατινικὰ εἰς τὰς ἐπι-
 γραφὰς τῶν ἱστοριῶν, κατὰ τοὺς παλαιούς χαρακτῆρας τῶν Λογγι-

8. κατακίθησαν 12. Ὑπαπαντῆς ἐκ τοῦ Ὑπαπαντῆς 20. ἠγχιλότατον
 21. καὶ τον 23. ἀρχισε 25. ὅποια 27 ὀπῶ 27-28. δεξιῶθεν 29. εἰ-
 κῶνας 32. ἱστορίαν παλαιοτάτην

βάρδων καὶ Γότθων. Εἶναι καὶ μὲν εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μικρά, ἀμίμητος εἰς τὴν τέχνην, τὴν ὁποῖαν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος ἔρριψεν εἰς τὴν φωτίαν, καὶ ὃ τοῦ θαύματος, δὲν ἐκάη, ἀλλ' ἐφυλάχθη ἕως τὴν σήμερον σῶα. Εἶναι καὶ ἑτέρα εἰκὼν τῆς Θεοτόκου Μυροβλυτίσσης θαυματουργῆς, ἰσταμένη εἰς κουδούκλιον εἰς τὸν δεξιὸν κίονα τοῦ ὁ δεξιοῦ χοροῦ, ὅλη ἀργυροχρυσωμένη καὶ δύο ἐγκόλπια κατάλληλα τοῦ βηθέντος Σταυροῦ με εἰκόνας Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης καὶ Σιλβέστρου, πάντα Ῥώμης, καὶ διάφορα εἶδη πεποικιλμένα.

Ἅγια δὲ λείψανα εὐρίσκονται πολλὰ· ὁ ποὺς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· ἡ κέρα τῆς ἁγίας Ἀγάθης· ἡ κέρα τῆς ὁσίας Θεοδώ- 10 ρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· ἢ τοῦ Χρυσοστόμου ὁ κάλαμος τοῦ ποδός· α. 203 τοῦ ἁγίου Μοδέστου κάλαμος ποδός, τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου ὁμοίως· τοῦ ἁγίου Τρύφωνος· ἡ χεὶρ τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ· τὸ κατωσάγωνον τῆς ἁγίας Μηνοδώρας· μέρος τοῦ ἁγίου Βασιλείου Παρίου· τίμιος Σταυρὸς μέγας, ἔχων τὴν ὁπὴν τοῦ ἔλου 15 εἰς τὸ μέσον καὶ ἕτερος τῆς βασιλίσσης Ῥωσιῶν Ἑλισάβετ· μέρος τοῦ τιμίου καλάμου Χριστοῦ. Ἐκεῖ ἀνεβάζουσι καὶ νερὸν μετὰ σχολίου καὶ διὰ ἀλύσης ἀπὸ τὸ ἀντιπέραν τοῦ μοναστηρίου ἕως ὀργυίας πενήντα διὰ ἐλαφρότερον καὶ ὑγιεινότερον. Ἔχει καὶ ὕδατα πολλὰ ἔξωθεν καὶ μύλον. Εἶναι καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦ ἁγίου τὸ πλέον ἐξείρε- 20 τον μετὰ τὸ σπήλαιον ἔνθα ἠσύχαζεν, τὸ ὅποσον ἁγίασμα εἰσέρχεται εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀξιοθέατα εἰς τὴν μονὴν ταύτην εὐρίσκονται.

Εἰς τὰ ὄρια τῆς μονῆς ταύτης εἶναι καὶ ἡ Νέα Σκήτη με Κυριακὸν τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ παρεκκλήσια διάφορα εἰς τὰς καλύ- 25 βας. Πλησίον αὐτῆς εἶναι σπήλαιον μέγα, ἔνθα ἔμεινε τρεῖς χρόνους ὁ ὁσιος Εὐθύμιος ὁ νέος, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ Ἄθω ἠσύχαζεν ἱκανῶς. Εἰς τὰ ὄρια αὐτῆς τῆς μονῆς εἶναι καὶ ἡ Σκήτη τοῦ Λάκκου πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὄρους Ἄθω, κατοικουμένη ἀπὸ Βλάχους μοναχοὺς ἐναρέτους, με Κυριακὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου 30 Δημητρίου καὶ κελλία με ἐκκλησίας· τὸ κοιμητήριον με ναὸν ὠραῖον τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου· ἐκεῖ πλησίον εἶναι καὶ τὸ παλαιὸν μονῶδιον τοῦ Σωτήρος κρημνισμένον.

4. σῶα   6. ἀργυροχρυσωμένη   8. Σιλβέστρου   9. ποῦς   14. κατασά-
 γωνον τῆς ἁγίας   15. Παρίου   18. ἀλήσης   ἀντίπεραν   27. ἀκρωτήρια
 33. Μονῆδιον

15*.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο μονῶν Ἁγίου Παύλου καὶ Διονυσίου. Ἐν ᾧ διαλαμβάνει καὶ περὶ τοῦ οὐρίου Γρηγορίου κτίτορος τῆς ἐπωνύμου αὐτοῦ μονῆς. Ἔχει δὲ οὕτως:

5 Αἱ ἀπλότῃτες καὶ ἐνώσεις, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ καὶ πατέρες, πολλοὶ καλλίους εἰσὶν ἢ αἱ ποικιλίαι καὶ διαστάσεις· αἱ μὲν γὰρ καὶ παρὰ θεοῦ τὸν ἔπαινον ἔχουσι καὶ παρὰ ἀνθρώπων τιμὴν καὶ δόξαν, αἱ δὲ τοῖς δαίμοσι μόνοις καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῖς ἀποκληρωθεῖσιν ἀσεδέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ἡ μὲν ἀπλότης τσαούτης τιμῆς ἤξιωτο
10 παρὰ θεοῦ, ὡς καὶ αὐτὸν θελῆσαι τῇ τοιαύτῃ προσγορίᾳ καλεῖσθαι (ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν). Ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνωσιν οὐ μόνον τὸν ὅ τι ἐγγύτατον αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸν, τοὺς θεῖους Νόας, φημί ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ εἰκόνι τετιμημένους τῇ θεῷ. Αἱ δὲ ποικιλίαι καὶ διαστάσεις ὑπεισῆλθον εἰς ἡμᾶς οὐκ ἀπὸ θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ πονηροῦ μετὰ
15 τὴν παράβασιν· εἰ γὰρ ἂν ἅπαντες οὕτω διέκειντο, ἡ γῆ οὐρανὸς ὡς περ ἐτύγχανε καὶ ὁ τῆς πρώτης τυχὼν ἀξίας καὶ παρὰ θεοῦ ὢν φῶς δεύτερον, οὐκ ἄρκειν οἴχθεις αὐτῷ τὴν τσαούτην ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ ἰσοθεῖαν φαντασθεῖς, ἐξέπεσε τῆς ἀξίας ἐκείνης καὶ διάστασιν ἀπὸ θεοῦ προὔξενησεν ἑαυτῷ. Ἐντεῦθεν ποικίλος γίνεται τὴν κακίαν, καὶ ὅπερ
20 ἐκεῖνος ὑπέστη, καὶ ἡμᾶς τοῦτο αὐτὸ παθεῖν πάσῃ κακίᾳ καὶ μηχανῇ πείσαι πειράται.

Ἐντεῦθεν ἡμῖν ὁ ἀπὸ θεοῦ μακρυτμὸς καὶ τῶν κακιῶν ἀπάντων ὁ ἐσμὸς· ἐντεῦθεν φιλονεικίαι, μάχαι, ἐριῶες, φόνοι, πόλεμοι καὶ πᾶν κ.
211 κόν. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ χρηστότης τοῦ θεοῦ καὶ ἡ φιλανθρωπία ἥ ἐπεδή-
25 μησε τοῖς ἀνθρώποις, ταῦτα πάντα ὄχητο ἐκποδῶν καὶ ὡς καπνὸς διελύθη, καὶ τοῖς βουλομένοις πάλιν ἐπὶ τὴν πρώτην ἐπανελθεῖν ἀξίαν οὐδὲν τὸ κωλύον ἤγνωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ θεός, ἐργονοποιήσας τὰ πάντα.

* Παραλαμβάνεται ἐν σ. 210—212 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἀθήναις ἑρμ. μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, καὶ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συντάκτορος μετὰ τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Φιλίππου Γεωργαντά, ἀντιδελφὸν ὑπ' ἑμοῦ.

καὶ ὑποδείξας ἡμῖν εὐδὸν ἐνώσεως καὶ ἀγάπης πρὸς οὐρανὸν φέρουσαν, ἣν βαδίζων καὶ ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος Διονύσιος (κτίτωρ) ἔδειξε μὲν μονὴν τῷ τιμῷ Ἱεροδρόμῳ, οὐκ ἠθέλησε δὲ ὀρθοτομήσαι τὸν χώρον τὸν περὶ τὴν μονήν. Ἐντεῦθεν ἦν τοῖς ἐν τῇ μονῇ Διονυσίου καὶ Ἁγίου Παύλου τὰ πάντα κοινά. Χρόνου βραχέος δὲ μετὰ ταῦτα ἡ παρωχημένος, ὁ μὲν γέρον Διονύσιος ἀπήλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς· τὰ χέρη τῶν πόνων αὐτοῦ καὶ ἰδρώτων ἀποληψόμενος· ὁ δὲ τοῖς ἀγαθῶς ἀεὶ βασκίνων ἐχθρὸς, βάσκανον αὐτοῖς ἐπιβαλὼν ὀφθαλμῶν διαστάσει· τούτους βαλεῖν ἀλλήλους ἐπενεσκήψατο· καὶ κατὰ τὸ „σενι“ 6913 (ἦτοι) 1405, μετὰ παρέλευσιν χρόνων κα΄ 21 τῆς τοιαύτης κοι- 10 νότητος τῶν δύο τούτων μονῶν, ὁρίσας τισὶ * καὶ συστατικά γράμματα τούτους ἐν τῇ μονῇ Διονυσίου μοναχοὺς ζητεῖν ἔπεισεν ὁ πολέμιος· οἱ καὶ προσελθόντες τῷ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου πρώτῳ τοῦ Ὄρους, γράμματα αὐτοῖς γενέσθαι ἠτήσαντο, χωρισμὸν καὶ ὄρια ἔχειν τὸν τόπον ὃν αὐτοὶ εἶχον ζητοῦντες. Καὶ παραγενόμενοι οἱ προκριθέντες ἦλθον 15 ἐνθα ὁ τόπος, δι' οὗ ἡ ταραχὴ τῆς διαφορᾶς. Οἱ δὲ τοῦ Ἁγίου Παύλου μονάζοντες δικαίωμα μὲν οὐκ ἔχειν εἶπον οἱ τῆς Διονυσίου, διηγούμενοι ἅμα καὶ τὴν προτέραν ἐνωσιν. Μάρτυρας δὲ προϋβάλλοντο τὸν τε πνευματικὸν κύριον Νικόδημον καὶ τὸν ἀπὸ Συριάνων κύριον Γρηγόριον τὸν γέροντα, ἀνδρας ἀξίους πιστωθῆναι || εἰς μαρτυρίαν καὶ 21 λόγῳ ἐρωτηθῆναι ἀπλῶς. Ὁ δὲ κύρ Γρηγόριος ἀγράφως ἔλεγεν ἔχειν 21 ἐξ ἀκοῆς παλαιᾶς, ὅτι τὸ παραθαλάσσιον ἅπαν, ἀρχόμενον ἀπὸ τὸν περιορισμὸν τῶν Βουλευτηρίων καὶ καταντῶν ἕως τὸ ἀλάκιον τοῦ κύρ Σήμενος, ἐνὶ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου (ἦτοι Ἁγίου Παύλου), ὁ δὲ πνευματικὸς κύρ Νικόδημος ἐμαρτύρησεν εἰπὼν, ὅτι οὐκ ἔφθασεν ὁ 25 κύριος καὶ ἱερός Διονύσιος τὴν περιοχὴν διὰ γράμματος δοῦναι. Καὶ ταῦτα εἰπόντων ἐκείνων, ἀκούσαντες καὶ μὴ δυνηθέντες γνῶναι τίνας ἐστὶν ὁ τόπος ὑπὲρ οὗ ἡ διένεξις, ἐπεὶ οὔτε γράμματα, οὔτε μάρτυρες τοῦτο ἀκριδῶς εἶπον, εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον παραγενόμενοι, μέσον χωρίσαντες, μήτε τούτοις, μήτε ἐκείνοις στενώσαντες ἀπεφάσισαν, καὶ 30 ὄροις τοιοῦτοις ἐπέβησαν·

Ἀπὸ θαλάσσης ἐστὶ λάκκος μέγας, ὅστις καλεῖται Ῥάχεως τοῦ Καλαθᾶ. Ἐν τῷ τοιοῦτῳ τοίνυν λάκκῳ πέτρα ἐστὶ μεγάλη βίβλικα, ἐν ἣ ἔχαράξμεν τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ ἄνω τοῦ βουνοῦ, πρὸς τὴν ὀρθὴν μεγάλην πέτραν, καὶ κατ' εὐθείαν πρὸς 35

3. βραχέος 8. αἰεὶ 9. βαλεῖν ἀλλήλους * „σενι“ 11. δύο 13. ἀεί-
ρη τῷ χρόνῳ 23. ἄως 25. ἐμαρτήρησαν 33. ἴσται 34 καὶ 35. εὐθείαν

τὴν Σελάδα (ἦτοι σκοπιὰν λάμπουσαν) ἀμφοτέρωθεν τῶν μερῶν ἐνθα
 νῶν ὁ σιδηροῦς σταυρὸς, ἐμερίσαντο τὰ ἕρια· καὶ οὕτως ἔγινεν ὁ
 μερισμός.

Ἐν ἐπιγραφῇ 6913: ἦτοι 1405.

Δήλωσις.

Ὁ δσσιος καὶ διορατικὸς Δομέτιος, ὁ πνευματοφόρος, ὁ κατοικῶν
 ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου (ὡς λέγει ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Διονυσίου), ἦτοι
 εἰς τὸ μονῆριον τῶν Εἰσοδίων τοῦ νῶν Ἁγίου Παύλου (οὕτω γὰρ
 γράφεται ἐν ταῖς χρυσοδόλλοις Μονῇ τῆς Θεοτόκου, ἢ ἐπικαλουμένη
 τοῦ Ἁγίου Παύλου), πνευματικὸς καὶ ἡγούμενος τότε τῆς μονῆς ταύ-
 10 213 τῆς ὑπῆρχε· ὅτι παρεκίλλησε τὸν ἱερὸν Διονύσιον ἀπελθεῖν εἰς Τρα-
 πεζοῦντα χάριν βοηθείας πρὸς αἰκοδομίαν τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου
 δὲ. Τοῦ δὲ Διονυσίου κοιμηθέντος εἰς Τραπεζοῦντα, ὁ δσσιος Δομέτιος
 ἔμεινε διοικητὴς τῶν δύο μονῶν, καὶ ἐγιναν συγκοινοβιάται οἱ Ἁγιο-
 15 παυλίται μοναχοὶ καὶ οἱ Διονυσιάται, ποιμαίνοντες παρὰ τοῦ ὁσίου Δο-
 μετίου. Κατέστησε δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Ἀρσένιον ἡγούμενον τοῦ Ἁγίου
 Παύλου, ὅς, ἐκ γένους λαμπροῦ καταγόμενος, ἀπῆλθεν εἰς τοὺς γονεῖς
 του, καὶ διὰ μεσιτείας αὐτοῦ καθιερώθη ὁ Πύργος εἰς Κασσάνδραν
 μετόχιον τοῦ Ἁγίου Παύλου. Λέγει γὰρ τὸ χρυσοδόλλον οὕτω·
 20 «Ἐπειδὴ ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς καὶ ἀδελφός μου κύριος Ἀρσένιος
 θεόθεν κινηθεὶς πρὸς ἡμᾶς ἐπεδήμησε». Μείνας δὲ ὁ Ἀρσένιος ἐν
 Κωνσταντινουπόλει ἀφῆκε διάδοχον αὐτοῦ τὸν ἐν μοναχοῖς τιμιώτα
 τον Θεόδωρον. Εἰς τούτου τὰς ἡμέρας ἐποίησε τὸ χρυσοδόλλον
 Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος, εἰς τὸ ὅποιον γράφει οὕτως· «Ἐπειδὴ πρὸ
 25 »καιροῦ τινος ἐδωρήσατο ἡ βασιλεῖα μου καὶ εὐηργέτησε τῷ τιμιω-
 »τάτῳ ἐν μοναχοῖς κυρ Θεοδώρῳ, καθηγουμένῳ τῆς κατὰ τὴν σεδα-
 »σμίαν μονῆν τοῦ Ὁσίου Παύλου τὴν κατὰ τὸ Ἁγιον ὄρος τοῦ Ἁθω

1. ἀμφοτέρωθεν 4. ,ςριγ' 6. κατοικῶν 7. ὁσί 8. μονῆριον 14. δίσω
 14-15. ἁγιοπαυλίται 15. διονυσιάται 18. διαμεσιτείας Κασσάνδραν

20. ὁσιώτατος 24. Ἐν τῇ καιμένῳ Παλαιολόγος (α), ἐν δὲ ὑποσελιδίῳ ση-
 μειώσει τάδε· Ὁ Ἰωάννης οὗτος οὐκ ἦν ὁ ἕσχατος ὁ ποιήσας τὴν ἢ σῦδοκον, ἀλλ'
 ὁ πρῶτος, ἀνεμὸς Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, υἱὸς δὲ Ἀνδρονίκου υἱοῦ Ἰωάννου
 τοῦ Μεγροῦ, συμπεπληθῆρον Ἰωάννου Κανζακουζηνοῦ, ὅς ἐβασίλευσεν ὀλίγον εἰς Βυ-
 ζάντιον, εἶτα εἰς Θεσσαλονίκην.

»δικαιεμένην, διὰ προτάγματός τῶ περι τὴν Κασσάνδραν Παλαιοχώ-
 »ριον τοῦ Πύργου, Ἁγίου Παύλου καλούμενον, καὶ σὺν τούτῳ καὶ
 »τοὺς κατοίκους φαμηλίων καὶ τὴν γῆν τὴν τοιαύτην δωρεάν καὶ
 »εὐεργεσίαν κατέχειν τῇ νῦν ἰσχύι καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος χρυσο-
 »βούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου» καὶ λοιπά. 5

Ἄλλου οὖν ἐκ ταύτων, ὅτι διὰ τοῦ ὁσίου Δομετίου τοῦ πρότερον ἐν
 τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Παύλου προστατεύοντος, εἶτα καὶ τὴν προστα-
 σίαν τοῦ Διονυσίου ἀναλαβόντος, ἠνώθησαν πρὸς καιρὸν τὰ δύο μονα-
 στηρία, εἶτα διὰ τὰ ὁραθήσια ἐχωρίσθησαν, ὁ δὲ τόπος ἦτον ὅλος
 πρότερον τοῦ Ἁγίου Παύλου. 10

15*

Περὶ τῆς μονῆς Καρακάλλου.

Ἡ ἱερὰ βασιλικὴ σταυροπηγιακὴ καὶ κοινοβιακὴ μονὴ ἢ ἐπ' ὀνόματι
 τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων σεμνονομένη καὶ τοῦ
 Καρακάλλου ἐπονομαζομένη, ἐνδεκάτη τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει
 τοῦ Ἄθω εἴκοσιν ἱερῶν μοναστηρίων τὸν ἀριθμὸν, ἐκτίσθη παρὰ τοῦ
 αἰοδίδμου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ῥώμης Ἀντωνίου Καρακάλλου 5
 ἐν ἔτει . . . . Ὁ αἰμίμητος οὗτος βασιλεὺς ἐστὶν ἱστορισμένος ἐν τῷ
 κοιμητηρίῳ τῆς αὐτῆς μονῆς αὐτοῦ εἰς ἡλικίαν νέαν, ξανθὸν φέρων
 τὸν πώγωνα καὶ τὴν κόμην, ἐν κορώνῃ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἐν τῇ δεξιᾷ
 χειρὶ σκῆπτρον, τὴν δὲ ἀριστερὰν βαστῶν ἀνοικτὴν ἐν τῷ στήθει αὐ-
 τοῦ, περιδεβλημένος χλαμῦδα, διὰ πολλῶν χρωμάτων, τὸ δὲ ἔτος ἐν ᾧ 10
 ἠχμαζεν ἢ αὐτοῦ μεγαλειότης εἶναι ἄδηλον εἰς ἡμᾶς, διότι ἐλθὼν ὁ
 βασιλεὺς || Μιχαὴλ ὁ λατινόφρων μὲ τὸν πάπην Βέκκον καὶ μὴ δε-
 χθέντων παρὰ τῶν τότε ἀσκουμένων ὄσιωτάτων πατέρων, ἐκαρατόμη- φ. 368

1. Κασάνδραν 3. φαμηλίων 8. δύο

* Σώζεται ἀνεπίγραφον ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 187 κώδικι τῆς μονῆς Καρακάλλου,
 αἰῶνος 8', ἐν φ. 38^a—39^a.

1. ἰσοᾶ Σταυροπηγιακὴ 2. σεμνονομένη 3. ἐνδεκάτη 5. αἰοδίδμου
 Καρακάλλου. Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Η' σ. 286 κ. ε. 6. Μετὰ τὴν
 λέξιν ἔπειτα κεγὸν αἰμίμητος βασιλεὺς ἐστὶν ἱστορισμένος 7. κοιμητη-
 ρίῳ φέρει 8. κορώνη 9. σκῆπτρον ἀριστερὰν βαστῶν ἀνοικτὴν στήθει
 10. χλαμῦδα 11. μεγαλήτης 12. βασιλεὺς λατινόφρων Βέκκον
 13. ὄσιωτάτων

σεν ἄπαντας, τὸ δὲ μοναστήριον ἐκρόμνισαν, ἔμεινε δὲ μόνον ὁ πύργος ὡς ὄραται νῦν, κτίριον ὠραιότατον, ὅπου δὲν ὑπάρχει εἰς ἄλλο μοναστήριον, προσῆτι δὲ πηγάδι καὶ τὸ τοῦ Καθολικοῦ ἔδαφος, ἐστρωμένον μετὰ μαρμάρων ὠραιωτάτων, καὶ γύρωθεν τῶν μαρμάρων ὁ πλουμισμένον διαφόροις χρώμασιν ὡς ὄραται. Ἐγκρημνίσαντες δὲ τότε τὸ Καθολικόν, φαίνονται τὰ περισσότερα τῶν μαρμάρων ραϊσμένα. Ἐμείναν δὲ καὶ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα θεμέλια καὶ ἕτερον οὐδέν. Ἀλλ' αὐδὲ χρυσόδουλλον φαίνεται, οὔτε ἄλλο τι βιβλίον ἀρχαῖον. Ὅστις ὁμῶς γινώσκει τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλέων τῆς Ῥώμης, ἐκεῖνος γινώσκει καὶ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης ἤκμαζεν. Προβεδηκότος δὲ καιροῦ, ζήλην θεῖον πυρούμενος || ὁ θεοσεβέστατος αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν πάσης Μολδαυίας Πέτρος βοεβόδας ἀπέστειλε τὸν πρωτοσπαθάριον αὐτοῦ ὀνόματι Πέτρον διὰ νὰ το ἀνακαινίσῃ. Ἐκεῖνος ποιήσας τὸν εὕρισκόμενον πύργον πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ ἡγεμῶν ἠθέλησε νὰ τον κατατομήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνος, φοβηθεὶς τὸν θάνατον, ὑπεσχέθη νὰ το κτίσῃ λαμπρῶς. Ὅθεν δεύτερον ἐλθὼν ἔκτισεν αὐτὸ καὶ νῦν ὄραται. Δὲν εἰξεύρω ὁμῶς ἐκ ποίας αἰτίας δὲν ἔθεσεν τὴν τοῦ Καθολικοῦ ἐκκλησίαν ἐν τοῖς πρώτοις θεμελίαις, ἀλλὰ ἐτράβησεν αὐτὴν σχεδὸν μίαν ἡμισὺν σπιθαμὴν κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ὡς δείχνει τὴν σήμερον τὸ ἔδαφος μὲ τὸ νὰ ἡ ὠραία πύλη τοῦ ἱεροῦ δὲν ἔρχεται εἰς τὸ μέσον ὡς ἦτον ἀρμοσμένα τὰ μάρμαρα. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Μπογδανίαν, καὶ πληροφορηθεὶς ὁ ἡγεμῶν, ὅτι τὸ ἔκτισεν λαμπρῶς, || τὸν ἐδέχθη μὲ μεγάλην τιμὴν. Καιροῦ δὲ προβεδηκότος, ἐσυμφώνησαν, ὁ τε ἡγεμῶν καὶ ὁ πρωτοσπαθάριος, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον καὶ ἐγίναν μοναχοί, μετονομασθέντες καὶ οἱ δύο Παχώμιοι. Ἐπέρασαν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς των μέσα εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήριον θεαρέστως, ὅπου καὶ ἀνεπαύσαντο καὶ οἱ δύο ἐν Κυρίῳ. Εὕρισκεται δὲ πλησίον τοῦ μοναστηρίου καὶ τὸ κελλίον τὸ ὅποιον ἕως τὴν σήμερον ὀνομάζεται τοῦ Σπαθαρίου καὶ κοινότερον Σπαθαριό. Ἄγνοοῦμεν ὁμῶς καὶ τούτων τὸ ἔτος, μὲ τὸ νὰ ἡ ἀμάθεια, φεῦ, ἀφήσασα τὰ χρυσόδουλλα

2. ὠραιώτατον	4. ὠραιωτάτων	γῆροθεν	5. πλουμισμένον	χρῶ-
μασιν	ὠραταί	7. παλαιᾶ	8. ἄλλον	ἀρχαῖον
9 (καὶ 10). γινώσκει	10. μεγαλιότης	12. ἀπέστειλλε	13. νὰ τὸ ἀνακαινήσῃ	15. νὰ τον
16. φοβηθῆς	ὑπεσχέθει νὰ τὸ	17. ὠραταί	18. ἔξεύρω	πίσας
20. σπηθαμὴν	δείχνει	21. μετονα	ὠρατα	22. ἦτον ἀρμοσμένα
23. πληροφορηθῆς	25. ἦλθαν	26 (καὶ 28). δέω	30. Σπαθαριό	
31. μετονα	ἀμάθεια			

Ὁ μοναστηρίου εἰς ἓν μέρος τοῦ πύργου, ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν τρέ-
 πτος ἀνωθεν τοῦ πύργου βραχέα διόλου διεφθάρησαν. Εἶχε μάλιστα
 διεφθαρμέναν τινὰ βασιλείαν Διογένους, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Νι-
 ὄδημος ἐν τῷ Πηδάλῳ. Ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνο τώρα δὲν εὐρίσκεται.
 Ἰερόνυμα ἄλλα τοὺς τὰ ἐγγράφα. Ἐῦρον μόνον ἓν σεσαθρωμένον ἴσον ὁ-
 ρυτοδούλλου ἢ Ἀνθρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ἐπικυρωμένον παρὰ τι-
 ῶν Ἰωάννου, πρώτου τοῦ Ὄρους, διαλαμβάνον τινὰς τόπους καὶ μετό-
 ια τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Μόλις ὅμως καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μισόν,
 ὅτι ἐκαταφαγώθη ἀπὸ τοὺς πόντικας. Φεθ τῆς ἀμελείας. Ἀπὸ δὲ
 τὴν βιβλιοθήκην εὐρίσκονται μερικὰ βιβλία, τὰ περισσότερα ὅμως καὶ
 ἰκλεπτότερα ἐκφενδονίσθησαν παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς προστατευ-
 τῶν. Μόνον τὰ ἅγια λείψανα εὐρίσκονται, διότι τὰ ἐφύλαξαν, τὰ
 χρυσοδούλλα ὅμως νομίζοντες τα ὡς ἀχρηστα τὰ ἐπαρνημέλησαν.
 Ὅθεν σώζονται ἡ κάρα τοῦ ἀποστόλου Βαρθολομαίου, ἡ κάρα τοῦ
 ἁγίου Χριστοφόρου, ἡ κάρα τοῦ ἁγίου Μαρκουρίου, μέρος τῆς κάρας
 τοῦ ἁγίου Κυρίκου, ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Στρατηλάτου ἀδιάφθορος, ὁ
 γόφος ἐφημέρος εἰς σκάραν τοῦ ἁγίου Ὁρέστου, λείψνον εὐωδέστα-
 τον καὶ ἀξιόλογον, μύρον τοῦ ἁγίου Δημητρίου, μέρη πολλὰ τῶν ἁγίων
 Δισμυρίων, τοῦ ἁγίου Μοδέστου, δέρμα τοῦ Χρυσοστόμου, ἢ τοῦ ἁγίου
 Χαραλάμπους καὶ πολλῶν ἄλλων ἁγίων, ἐπὶ μέγα μέρος τοῦ τιμίου
 καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ. Εὐρίσκονται καὶ λείψανα τοῦ ἁγίου ὁσιομάρ-
 τυρος Γεδαῶν τοῦ νέου Καρακαλλίνου, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐν Τουρνόδῳ
 τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῷ στρατῷ Βελήπασσα, υἱῷ τοῦ πολυθρύλτου
 Ἀλήπασσα Τεπελενλή κατὰ τὸ 1818 ἔτος Δεκεμβρίου 30, τμηθέντος
 χεῖρας καὶ πόδας μετὸν πέλεκυν. Τοιαύτην ἀνδρείαν ἔδειξεν αὐτὸς ὁ
 Μακεδὼν εἰς τὰς βρασάνους, ὅπου προστάξας ὁ τύραννος Βελήπασσα
 νὰ κοποῦν αἱ χεῖρες καὶ πόδας του, ὅτε ἔκοψαν τὴν δεξιὰν χεῖρά του,
 ἀρπάσας ταύτην μετὸν ἀριστεράν του ἔρριψε ταύτην κατὰ πρόσωπον
 τοῦ τυράννου, εἰπὼν αὐτῷ Νᾶ, φάγε. Τότε ἀπέκοψαν καὶ τὴν ἀρι-
 στεράν του καὶ τοὺς δύο του πόδας ὡς φαίνονται τὰ λείψανά του 30

2. ἀνωθεν μίση 4. Πηδάλῳ 5. εῦρον σεσαθρωμένον ἴσον 6. ἐπι-
 κυρωμένον 8. μ' ἄρας μισόν 9. τοῦς 11. καιροῦς 14. Βαρθολο-
 μαίου 16. δεξιὰ Στρατηλάτου 17-18. εὐωδέστατον 18. μίση
 19. ὁσιομυρίων 23. Θεσσαλία; σατράτι Βελήπασσα πολυθρύλτου
 24. Ἀλήπασσα Τεπελενλή 25. πέλεκυν 26. τύραννος Βελήπασσα 27. χεῖ-
 ραι; χεῖρας 28. μετὸν ἔρριψε 29. τυράννου 29-30. ἀσπίτου
 30. τοὺς δύο

συντετριμμένα. Εὐρίσκεται προσέτι καὶ μία κάρη ἀποξηνωμένη, εἰς Βλαχίαν καὶ ἄλλα πολλὰ ἄγρια λεύψανα.

7. 39^a Σημειοῦμεν δὲ, ὅτι τῶρα || τὸ μοναστήριον μόλις εἶναι τὸ μισθὸ ἀπὸ 5 π. ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κτίτορος τοῦ Καρακάλλου, ὡς 5 δείχνουν τὰ θεμέλια μέχρι τῆς σήμερον, διότι καὶ ὁ πύργος ὅπου τῶρα εὐρίσκεται ἔστιν ἄκραν τοῦ μοναστηρίου πλησίον τῆς πόρτης τότε ἦτον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μοναστηρίου. Προσέτι καὶ ἡ πόρτα ἦτον ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, κάτωθεν, ὡς ὁράται μέχρι τῆς σήμερον.

Ταῦτα ἐδυνήθην μόνον νὰ ἐξακριβώσω καὶ ἄλλο μηδέν. Ὅθεν 10 αἰτῶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγιγνωσκόντων.

1842. Ἰανουαρίου 23. Ἐγράφη, παρ' ἐμοῦ Νεοφύτου ἱερομονάχου Πολυαίνης.

Σημειοῦμεν, ὅτι παρ' ἐλπίδα σήμερον εὑρομέν τι σημεῖονμα ἔχον τὸ τοῦ πύργου ἐν θαλάσῃ τὸ ἔτος, ἀπὸ Ἰαδὰμ 7042. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 15° 1534. Προσέτι τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ εὑρομεν καὶ τὴν περικεφαλίαν τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου τῷ αὐτῷ ἔτει Ἰανουαρίου 26.

Ἐπιγραφή κεφαλαίοις γράμμασιν ἐν τῷ παραθαλασσίῳ πύργῳ τῆς μονῆς Καρακάλλου.

20	Γερ- μανός καὶ κα θηγού μενος		† Ἰωάννης Πέτρου βοϊδόνδας Ἰωάσαφ μοναχός κτίτορος Σιρόπουλος Διονύσιος Χ Κ ^η πρωτομάστοργος ἔτος ζμδ'. ἐτε- λειόθη ὁ πύργος καὶ ὁ μπαρ- μπακᾶς Ἰνδχ'ος ζ'.
----	---	--	---

1. συντετριμμένα 2. ἀποξηνωμένη 3. μισθὸ 4. ἦτον 5. κτίτορος
6. ἔστιν 8. κάτωθεν 7. ὁράται 9. Ταῦτα ἐδυνήθην 10. ἐξακριβώσω
11 (καὶ 16). Ἰανουα-
ρίου 13. παρ 10. συγγνώμην 11 (καὶ 16). Ἰανουα-
ρίου 13. παρ 10. συγγνώμην 14. θαλάσσει 16. εἶτι 24. πύργος